

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

1^E JAARGANG

WOENSDAG 6 DECEMBER 1916

No. 49

INHOUD

	Blz.
DE EERSTE NEDERLANDSCHE JAARBEURS	781
Het levensmiddelenvraagstuk	782
Een bedenkelijke nieuwigheid	784
De financiële verhouding van Europa tot de Vereenigde Staten	784
Het resultaat der Fransche oorlogsleening	784
De oorlog en weeldeartikelen	785
BOEKAANKONDIGING	785
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	786
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	787—796
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

Bijdragen en mededeelingen den inhoud betreffende, alsmede gegevens voor de afdeling „Statistieken en Overzichten” gelieve men te zenden aan het secretariaat, Gelderschè Kade 21 b, Rotterdam, telefoon No. 3000.

Abonnementsprijs franco p. p. in Nederland f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement niet volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

5 DECEMBER 1916.

De geldmarkt was deze week weder zeer vast. In het begin der week opende de Minister van Financiën de gelegenheid tot het verkrijgen van driemaands schatkistpromessen tegen een rente van 4 pCt., voorloopig tot een bedrag van 10 miljoen gulden. Reeds direct werd daarop ingeschreven voor f 12.167.000, zoodat de Minister zich genoodzaakt zag voorloopig tienduizend gulden toe te wijzen aan iederen inschrijver. Later volgde daarop nog een toewijzing van 70 pCt. Intusschen liep particulier disconto, dat aanvankelijk, hoewel toch reeds vaster, nog 3¼ pCt. noteerde, direct op tot hetzelfde peil. In den verderen loop der week verstijfde de geldmarkt nog verder en was er voor 4¼ pCt. slechts voor matige bedragen plaatsing te vinden. In een kort tijdsverloop is de geldruimte dus geheel verdwenen en staat de markt ongeveer gelijk met de notering van de Nederlandsche Bank.

Dit laatste wordt ook door den weekstaat van de Nederlandsche Bank duidelijk aangetoond: er blijkt thans weer door particulieren crediet bij de Bank te zijn gevraagd. De binnenlandsche wissels verminderden met f 9.400.000; daar de regeering 13 miljoen afloste blijkt de markt circa 4 miljoen wissels bij de Bank te hebben ondergebracht. Waar de beleeningen toenamen met 14 miljoen en de rekening-courant-

saldi verminderden met 9 millioen, is het totaal, waarvoor bij de Bank moest worden aangeklopt circa 27 millioen.

* * *

Op de wisselmarkt trok de verdere sterke daling van den Reichsmark de aandacht. De koers liep terug tot circa 39,80. Dit is nog iets lager dan in Januari l.l. en het laagste punt sedert het uitbreken van den oorlog werd daarmee bereikt.

Mandele

DE EERSTE NEDERLANDSCHE JAARBEURS.

In ons nummer van 19 Juli j.l. de plannen aankondigend tot het houden eener eerste Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht en wij de hoop uit, dat de Nederlandsche industriëlen en kooplieden niet zouden aarzelen hun medewerking te verleenen aan een instelling, die naar onze overtuiging de kiemen van grooten bloei in zich draagt. De krachtige propaganda sedertdien door het Secretariaat der Jaarbeurs gemaakt, heeft blijkens de ons medegedeelde gegevens hare uitwerking niet gemist. Integendeel reeds thans staat vast, dat door meer dan 600 firma's aan de beurs zal worden deelgenomen. Of ook, wat betreft het bezoek van binnen- en buitenlandsche kooplieden, de eerste Jaarbeurs, welke in Nederland zal worden gehouden, een even groot succes zal worden, dient te worden afgewacht, maar ook te dien opzichte zijn, naar men ons mededeelt, de voorteekenen zéér gunstig.

Op de berichtkaarten, welke in negen verschillende talen door het Algemeen Secretariaat naar *buitenlandsche* kooplieden zijn gezonden en waaraan een antwoordkaart gehecht was, behelzende het verzoek om, met het oog op een eventueel bezoek, nadere inlichtingen te mogen ontvangen — op deze berichtkaarten werden, voornamelijk uit Duitschland, Engeland en de Skandinavische rijken in betrekkelijk groot aantal antwoorden ontvangen ¹⁾. Om belangstelling voor de Nederlandsche Jaarbeurs in Amerika te wekken, vertrok reeds einde September een speciaal vertegenwoordiger naar de Vereenigde Staten, terwijl uit eigen beweging de Amerikaansche Legatie te 's-Gravenhage van hare belangstelling blijk gaf door een bezoek aan haren Commercial Attaché aan het Secretariaat der Jaarbeurs en diens toezegging om de propaganda in de Nieuwe Wereld te steunen.

Ongetwijfeld zal de uitgebreide propaganda, welke in het buitenland voor de Utrechtsche Jaarbeurs gevoerd wordt, mede met behulp van ons Departement van Buitenlandsche Zaken — de Consul-generaal te Stockholm o.a. heeft speciaal ten behoeve der Jaarbeursbelangen een afzonderlijk bureau voor inlichtingen in Zwedens hoofdstad gevestigd — op voldoende en doeltreffende wijze de aandacht op deze onderneming vestigen en zal het voornamelijk van de tijdsomstandigheden afhangen of het bezoek van vreemde

¹⁾ Uit Duitschland kwamen 435 antwoorden; uit Oostenrijk-Hongarije 115; uit Denemarken 105; uit Engeland 80; uit Zweden en Noorwegen 72 enz.

kooplieden inderdaad zal beantwoorden aan de ge-coesterde verwachtingen. De omstandigheid, dat de Utrechtsche Jaarbeurs enkele dagen vroeger geopend wordt dan de Leipziger Messe zal mede een gunstigen invloed kunnen uitoefenen op het buitenlandsch bezoek.

Ook voor wat betreft het bezoek van *binnenlandsche* handeldrijvenden — grossiers en winkeliers — doen zich gunstige teekenen voor. Als zoodanig vermelden we de bijzondere belangstelling en den daadwerkelijken steun van een aantal Kamers van Koophandel en Fabrieken, waarvan reeds een tweetal (Breda en 's-Hertogenbosch) openbare vergaderingen hebben gehouden, voor ieder kosteloos toegankelijk, waarop een der secretarissen van de Jaarbeuren een voordracht heeft gehouden over het doel en de inrichting der Utrechtsche jaarbeurs. Van groot belang voor een eventueel talrijk bezoek van binnenlandsche kooplieden is de toezegging der directies van de Nederlandsche spoorwegmaatschappijen om éénmaal voor elken bezoeker der Jaarbeurs voor den enkelen reisprijs retourbiljetten naar Utrecht uit te geven, geldig voor den geheelen duur der beurs. Aan reclame zal het bovendien, tegen den tijd, dat de Beurs geopend zal worden, niet ontbreken: reeds is de verschijning aangekondigd van een affiche, ontworpen door den sierkunstenaar *C. Lion Cachet*, waarvan sluitzegels reeds in gebruik zijn gebracht, terwijl op ruime schaal te verspreiden geïllustreerde propaganda-geschriftjes nadere inlichtingen zullen verschaffen omtrent alles, wat met het doel der Jaarbeurs samenhangt.

Evenwel: alles wat het *bezoek* betreft, is begrijpelijkerwijze nog toekomstmuziek. Van meer reëel belang is het succes, dat reeds thans verkregen is met de talrijkheid der deelnemers. Dank zij de — blijkbaar doeltreffend ingerichte — propaganda is het gelukt in zeer korten tijd de Nederlandsche industrie, die in den beginne een eenigszins afwachtende houding had aangenomen, te overtuigen van het belang — *eigenbelang* en *nationaal* belang — om aan de Jaarbeurs te Utrecht deel te nemen. En na korte weifeling gaf de industrie zich met groote toewijding. Nagenoeg alle takken van industrie zijn thans reeds vertegenwoordigd, hetzij in de monsterkamers (4 × 4 M.; sommige firma's hebben 3 en 4 van dergelijke kamers aanéén noodig) hetzij in de „stands”, onder welke laatste verstaan worden gedeelten tafelvlaakte ter lengte van maximum 3 M. en 0,80 M. diepte, met achterwand. Om enkele cijfers te noemen, geven wij hier voor de voornaamste industrie-groepen het aantal op 25 November ingeschreven firma's op: de metaal-industrie (metaal- en metaalbewerking, machinerieën enz.) telt thans reeds 90 deelnemers; de houtbewerking (meubels enz.) 53; de textiel-nijverheid (linnen, katoen, wol, trijp, tapijten enz.) 44; voor de groep der grafische vakken hebben 33 firma's ingeschreven; de groep steen- en aardewerk telt 43 inschrijvers; de goud- en zilverindustrie is door 10 deelnemers vertegenwoordigd; de groep voedingsmiddelen door 86; de chemische industrie door 85; de kunstnijverheid door 9; de lederindustrie door 30; mode-artikelen door 20 enz.

Oorspronkelijk was de deelneming geraamd op een 250 à 300 tal inschrijvers; met dit getal zou het *Vredenburg* te Utrecht voldoende plaatsruimte bieden; de beide daar ter plaatse zich bevindende vaste gebouwen — de Fruithal en de Graanbeurs — zouden voor monsterkamers (hoofdzakelijk) voor de „stands” worden ingericht, terwijl dan het overige gedeelte van het groote markt-terrein beschikbaar was voor de op te richten *tijdelijke* gebouwtjes, volgens het model, dat reeds eenige maanden voor belangstellenden te bezichtigen is op de binnenplaats van het Stadhuis te Utrecht. De onverwacht-groote deelneming heeft het echter noodzakelijk gemaakt naar andere geschikte terreinen om te zien en het Utrechtsche gemeentebestuur heeft met loffelijke tegemoet-

koming nog een tweetal andere marktterreinen in de onmiddellijke omgeving van het *Vredenburg* ter beschikking van de Jaarbeurs gesteld; t.w. de *Neude* en het *St. Jans Kerkhof*. Behalve nu in de vaste gebouwen zullen de „stands” worden ondergebracht in groote houten gebouwen, waarvan er voorloopig één op het *Vredenburg* (22 bij 33 M.) en één op het *St. Jans Kerkhof* (8 bij 16 M.) is geprojecteerd. Op laatstgenoemd terrein zullen de groep voedingsmiddelen en de chemische industrie (tezamen 171 deelnemers) hunne monsterkamers en stands krijgen. Op alle Jaarbeursterreinen zullen bureaux van het Secretariaat worden gevestigd voor het verstrekken van inlichtingen, het afgeven van brieven aan de vertegenwoordigers der deelnemers enz. Post- en telegraafkantoor, telefooncellen enz. zullen evenmin ontbreken, terwijl vanwege de Jaarbeurs de monsterkamers verwarmd zullen worden.

De toegang tot de Jaarbeurs zal voor deelnemers en handeldrijvenden geheel kosteloos zijn, doch op vertoan van door het Secretariaat gratis af te geven legitimatiekaarten, die vooruit aan te vragen zijn, maar ook aan de bureaux aan den ingang der Jaarbeurs onmiddellijk verkrijgbaar zullen wezen.

Wanneer men bedenkt, dat de derde Deensche Jaarbeurs, welke in Augustus j.l. te Fredricia gehouden is (en eveneens een nationaal karakter droeg) slechts 300 deelnemers telde en op de eerste Jaarmarkt te Lyon (waar ook fabrikaten werden toegelaten uit landen, die niet in strijd waren met de Entente-mogendheden) 1200 firma's vertegenwoordigd waren, zal men moeten erkennen, dat de eerste Nederlandsche Jaarbeurs (waar alleen Nederlandsch fabrikaat mag verschijnen) met hare 600 inschrijvers geen slecht figuur zal maken en de resultaten van het eerste gedeelte der propaganda: de *deelneming*, de beste verwachtingen wekt voor het tweede gedeelte: het *bezoek*. Moge deze Eerste Nederlandsche Jaarbeurs, waarvan de voorbereiding met zooveel kracht is aangevat, een succes worden, zoowel om haarzelve, als om de groote belangen, die voor de Nederlandsche industrie en handel van het welslagen der Utrechtsche Jaarbeurs afhangen.

HET LEVENSMIDDELENVRAAGSTUK.

In de dagbladen is voor enkele dagen een artikel verschenen van de hand van den Minister van landbouw, nijverheid en handel, dat onder den titel: „Wat iedereen in den lande moet weten” een overzicht geeft van de moeilijkheden, waarvoor de regering zich bij het vraagstuk der levensmiddelenvoorziening ziet gesteld en voorts uiteenzet door welke beginselen zij zich bij haar prijs- en uitvoerpolitiek laat leiden.

De daad is voor Nederlandsche verhoudingen ongevoelen. Te rechtvaardigen is zij intusschen stellig. Niet ten onrechte beroept de Minister zich op het telkens aan den dag tredend gebrek aan inzicht in aard en draagwijdte der vraagstukken, waarvoor de regering zich ziet gesteld en begrijpelijk is, dat hij, die trachten moet enerzijds de groote volksbelangen aan het voedingsvraagstuk verbonden te behartigen en anderzijds de voortbrenging van landbouwproducten ook onder de tegenwoordige omstandigheden zooveel mogelijk op peil te houden en die zich dientengevolge telkens tusschen twee vuren ziet geplaatst, naar een middel heeft gezocht om het door hem ingenomen standpunt bloot te leggen.

De Minister zet in de eerste plaats uiteen, hoe een groot deel der moeilijkheden wortelt in het bekende feit, dat de samenstelling van het product van onzen bodem sterk afwijkt van wat de volksvoeding zou eischen: aan broodkoren voorziet ons land nauwelijks in een zesde deel der behoefte terwijl op ander gebied de voortbrenging een belangrijk overschot laat, dat naar het buitenland pleegt af te vloeien. Omgekeerd is de landbouw, en vooral de intensief gedreven land-

bouw weder voor een groot deel zijner grondstoffen, kunstmest en veevoeder, op het buitenland aangewezenen. Deze toestand vindt zijne oorzaak in de eerste plaats in de gesteldheid van den bodem doch eveneens — en de Minister laat niet na hierop te wijzen — in het hier te lande gevolgde stelsel van handelspolitiek, dat door ook in den tijd der landbouwcrisis graanrechten te weren, tot den verbouw van exportartikelen een sterken prikkel gaf.

Het artikel, dat te uitvoerig is om in zijn geheel te worden opgenomen, zet vervolgens uiteen waarom aan het onder deze omstandigheden voor de hand liggende verlangen, dat van regeeringswege aan den landbouw de plicht worde opgelegd, den verbouw der verschillende gewassen te regelen naar de behoefte der volksvoeding, niet kan worden voldaan. Niet elke grond is voor de teelt van een bepaald gewas geschikt, waar dit wel het geval is, worden toch steeds bepaalde eischen van voorvrucht, cultuurtoestand enz. gesteld, terwijl voorts met de inrichting van het bedrijf en de deskundigheid van den leider rekening moet worden gehouden. Nog het eerst zou voor vermeerdering van den tarwebouw omzetting van grasland in bouwland in die kleistreken, waar het gemengde bedrijf van landbouw en veeveelt wordt uitgeoefend, in aanmerking komen. Ook hiertegen bestaan bezwaren, al dadelijk dit, dat de omgezette grond eerst na enkele jaren voor tarwebouw geschikt is. Het eenige wat naar het oordeel van den minister op dit gebied door de regeering gedaan kan worden, is het krachtens de Distributiewet verbieden of beperken van den verbouw van sommige gewassen.

Vervolgens wordt uiteengezet om welke redenen het hanteeren der uitvoerverbodenpolitiek met groote omzichtigheid geschieden moet, terwijl de Minister er den nadruk op legt, dat uitvoer noodig is, wil beschikbaarstelling voor binnenlandsch verbruik tegen matigen prijs mogelijk zijn.

De vraag, welken invloed de stijging der productiekosten op het landbouwbedrijf uitoefent, geeft den Minister aanleiding tot eene beschouwing, welke hier een plaats moge vinden:

„Vele stedelingen kunnen zich die stijging niet goed voorstellen en denken, dat al dat geredeneer er over in landbouwkringen slechts voortkomt uit de zucht om prijsstijging aannemelijk te maken. Zij verkeeren in de meening, dat de natuur de landbouwproducten om niet geeft. Bij zeer extensieve productie is dit tot zekere hoogte ook zoo. Naarmate echter de productie intensiever wordt, treedt de natuur terug en spelen kapitaal en arbeid een belangrijke rol.

„Nu wordt onze landbouw, zooals algemeen bekend is, zeer intensief gedreven. Dit brengt mede een kolossaal verbruik van veevoeder en kunstmest alsmede de aanwending van veel menschelijken arbeid. Van alle drie nu, en vooral van de eerste twee, is de prijs enorm gestegen.

„Daarbij komt nog, dat deze prijsstijging voor de onderscheiden deelen der geproduceerde hoeveelheid zeer ongelijk is.

„In een streek met een van nature zeer rijken bodem, die dus weinig kunstmest noodig heeft om hooge opbrengsten te geven, zullen de hogere kunstmestprijzen de productiekosten veel minder doen stijgen dan op arme gronden, waar alleen door het gebruik van veel mest goede oogsten kunnen worden verkregen.

„En voorts zullen ook op denzelfden grond de productiekosten van bijv. de eerste tien H.L. graan minder zijn gestegen dan die van de volgende tien.

„In een bedrijf, waar de varkens hoofdzakelijk met afval en producten uit eigen bedrijf worden gemest zullen de productiekosten van het varkensvleesch belangrijk minder zijn toegenomen dan daar, waar uitsluitend tegen buitengewoon hooge prijzen aangekocht voeder aan de varkens wordt verstrekt.

„Om kort te gaan, men kan zich den toestand ongeveer zoo voorstellen, dat bijv. de voortbrengingskosten van het eene derdedeel der totale productie van eenig artikel per eenheid zijn gestegen met f 1, die van het tweede derdedeel met f 2 en die van het derde derdedeel met f 3.

„De totale stijging der productiekosten zou in dit geval in den prijs worden vergoed, indien deze steeg met het gemiddelde der bovengenoemde bedragen, n.l. f 2. Terwijl de voortbrenging van het eerste derdedeel dan zelfs extrawinst opleverde, zou echter het laatste derdedeel verlies geven. En aangezien geen producent met verlies wil werken, een landbouwer denkt in deze precies als een ander mensch, zou de voortbrenging van dit laatste derdedeel achterwege blijven. Hieruit volgt dus, dat de prijs van eenig artikel, wil men de productie niet zien verminderen, ten minste zooveel moet stijgen, als de vermeerdering der productiekosten in het ongunstigste geval draagt.

„En hiermede is tevens verklaard de voor oningewijden bestaande schijnbare tegenstrijdigheid tusschen het maken van oorlogswinst door de landbouwers, terwijl deze tevens klagen, dat de productiekosten niet worden goedgeemaakt.

„Ging men de prijzen der landbouwproducten zoodanig drukken, dat door de landbouwers geen oorlogswinst meer werd gemaakt, zoo zou dit leiden tot belangrijke inkrimping der productie.”

Wij hebben deze beschouwing, die een merkwaardige illustratie vormt van de practische werking der aan alle beoefenaren der economie bekende wet van de afnemende opbrengst, in haar geheel opgenomen, omdat zij tegelijk een der schaduwzijden van de door den Minister gekozen wijze van voorlichting — de noodwendige onvolledigheid — aanwijst. Immers het betoog doet dadelijk de vraag rijzen: indien dit zoo is, was het dan niet veel beter in de eerste plaats er voor te zorgen, dat de productiekosten in het landbouwbedrijf gelijk bleven? Van de drie posten, veevoeder, kunstmest en arbeidsloon zijn, naar de Minister mededeelt, voornamelijk de eerste twee gestegen. Had nu de regeering niet met belangrijk minder kosten de prijs der levensmiddelen hier te lande op het oude peil kunnen houden, door de aanwezige en ingevoerde hoeveelheden veevoeder en kunstmest tegen den prijs van vóór den oorlog beschikbaar te stellen dan door, gelijk thans geschiedt, in den verhoogden prijs, dien zij voor de te distribueeren goederen betaalt, niet enkel de verhoogde productiekosten van den landbouwer, doch ook diens bij dit stelsel niet te vermijden oorlogswinst te dragen?

Niet aannemelijk is, dat deze vraag niet lang en breed onder de oogen is gezien. Het is dan echter te betreuren, dat de Minister niet met een enkel woord er op is ingegaan.

Het gevoerde betoog wordt door den Minister ook gebezigd als argument tegen het denkbeeld van een Staatsexportbureau, dat alle productie tegen een vast te stellen prijs zou opkopen en de winst op den uitvoer van het niet voor de binnenlandsche consumtie benoodigde in de schatkist zou storten. Immers zou een bepaling van den inkoop prijs op de gemiddelde productiekosten de voortbrenging sterk doen inkrimpen, terwijl bij baseering van den prijs op de productiekosten der onder de ongunstigste omstandigheden geproduceerde hoeveelheden, het doel, de oorlogswinst in de schatkist te brengen, niet zou worden bereikt. Dat bij lezing van deze beschouwingen de zoeven gestelde vraag opnieuw naar voren komt, ligt voor de hand.

Ten slotte betoogt de Minister nog uitvoerig, dat het practisch geheel onmogelijk is in ieder geval den te betalen prijs naar de individueele productiekosten te regelen.

Prof. B.

EEN BEDENKELIJKE NIEUWIGHEID.

In de afgelopen week heeft een emissie plaats gehad van aandelen in de Rotterdamsche Bankvereniging, bij welke uitgifte, in strijd met de allerwegen bij vergroting van het aandelenkapitaal eener vennootschap gevolgde gewoonte, geen recht van voorkeur aan de houders der reeds bestaande aandelen is toegekend.

Hoewel er in dit speciale geval een plausibele reden was voor het achterwege blijven van de gebruikelijke voorwaarde — de gebrekkige verkeersgemeenschap met buitenlandsche aandeelhouders ¹⁾ zou dezen tot nadeel kunnen strekken — zoo mag toch de wensch worden geuit, dat dit door de omstandigheden veroorzaakte geval geen precedent zal blijken bij komende emissies van deze of van andere vennootschappen.

Het claimrecht bij aandelenuitgiften heeft verschillende voordeelen. Het heeft vooral het belangrijke resultaat, dat de eigenlijke emissiekoers van het nieuwe kapitaal door het publiek zelve wordt bepaald. Bestaat er voor de bepaling van den emissiekoers van obligatiën en van aandelen met gelimiteerd dividend meer dan één maatstaf, zooals de toestand der beleggingsmarkt, de klasse van het uit te geven papier, de aflossingsvoorwaarden, bij uitgifte van aandelen zijn er geheel onzekere factoren voor het vaststellen van den uitgifteprijs, n.l. de waardeering van den goodwill en de vooruitzichten van het bedrijf. Geeft men nu nieuwe aandelen uit zonder den bestaanden aandeelhouders een claim toe te kennen, dan zullen deze zich bij een lagen emissiekoers benadeeld achten, daar de nieuwe aandeelhouders om hun gelijkgerechtigden te worden een minderen prijs voor den goodwill behoeven te betalen, dan waarop die volgens hen, oude aandeelhouders, wordt gewaardeerd. Terwijl omgekeerd bij een hoogen emissiekoers de kans bestaat, dat het publiek den prijs voor den goodwill te hoog vindt en zich van inschrijving onthoudt. Tengevolge van de toekenning van het recht van voorkeur staat het den bestaanden aandeelhouder vrij, of zijn nieuwen medevenoot een redelijken prijs voor den goodwill te laten betalen, of in gelijke mate in de onderneming geïnteresseerd te blijven door zijn aandelenbezit te vergroten in dezelfde verhouding, waarin het kapitaal wordt uitgebreid. En het belegend publiek kan vrij beoordeelen, hoeveel het voor den goodwill wil besteden, door al of niet claims te koopen al naarmate deze tot redelijken of te hoogen prijs worden aangeboden.

Het recht van voorkeur schept ook de mogelijkheid, de beurswaarde van een aandeel meer in overeenstemming te brengen met zijn intrinsieke waarde, twee grootheden, die vooral bij industriële ondernemingen met hoog rendement sterk uiteen kunnen loopen. Bij kapitaalsuitbreiding kan men dan de nieuwe aandelen voor een zeer lagen prijs uitgeven, waardoor de beurswaarde van alle aandelen natuurlijk omlaag gaat, terwijl de intrinsieke waarde alleen iets vermindert of vermindert naarmate het agio der nieuwe uitgifte verschilt van de verhouding tusschen reserves en aandelenkapitaal. De oude aandeelhouder likvideert bij verkoop van zijn claim zijn recht op een deel van den goodwill der onderneming, de nieuwe aandeelhouder betaalt dat deel van den goodwill à fonds perdu en stort in de kas der vennootschap niet veel meer — soms zelfs minder — dan de intrinsieke waarde van zijn aandeel.

Uit een en ander blijkt, dat bij uitgiften, waarbij claimrecht wordt toegekend, de emissiekoers vrijwel onverschillig is. Anders is dat bij het ontbreken van het recht van voorkeur. En daaruit zou het werkelijk niet denkbeeldige gevaar kunnen ontstaan, dat bij vrijheid van het bestuur eener maatschappij in het bepalen van den emissiekoers uitgiften zouden plaats

¹⁾ Een langere inschrijvingstermijn en openstelling der intekening bij bankiershuizen in het buitenland hadden dit bezwaar wellicht kunnen opheffen.

vinden tot zóó lagen prijs, dat, bij de bestaande vrijheid van het emissiebedrijf en de daarmee samenhangende toewijzingsusances, de oude aandeelhouders eener vennootschap ernstig werden benadeeld.

Wij veronderstellen geen oogenblik, dat bij de Directie der Rotterdamsche Bankvereniging deze bedoeling zou hebben voorgezet. Maar wij vreezen, dat bij navolging van het voorbeeld door een minder aangeschreven onderneming het bedoelde gevaar zich zou kunnen doen gevoelen.

DE FINANCIËELE VERHOUDING VAN EUROPA TOT DE VEREENIGDE STATEN.

De statistische afdeling van den „Federal Reserve Board” heeft onlangs eenige cijfers openbaar gemaakt, welke van belang zijn voor het beoordeelen der financieele betrekkingen tusschen Europa en de Vereenigde Staten tijdens den oorlog. Blijkens deze opgaven heeft genoemde republiek in het tijdsverloop van twee jaren, geëindigd 30 Juni 1916, naar Europa uitgevoerd voor een waarde van £ 1400 miljoen en van daar ingevoerd £ 780 miljoen, uitvoersaldo £ 620 miljoen. Dit saldo der handelsbalans is voor een deel vereffend door goudzendingen, verkopen van fondsen en credieten. Zoo werd per saldo in het oorlogstijdvak aan goudinvoer in de V.S. geboekt £ 126 miljoen. Naar luid der bekende berekeningen van den heer L. F. Loree kochten de V.S. tusschen 31 Jan. 1915 en 31 Juli 1916 van Europa voor £ 260 miljoen aan Amerikaanse waarden terug. Verder hebben de V.S. aan Europa leeningen en credieten verstrekt ad tezamen £ 386.400.000, waarvan aan Britsch Amerika £ 42.400.000, Europa (in hoofdzaak de Entente-bondgenooten, benevens enkele neutralen) £ 325.400.000, Zuid-Amerika £ 17.600.000 en China £ 800.000.

De vervaltermijnen dezer schulden zijn:

1916	£	6.000.000
1917	„	20.600.000
1918	„	52.000.000
1919	„	60.000.000
1920	„	100.000.000
1921	„	40.000.000
1923	„	1.000.000
Onbekend	„	45.800.000

HET RESULTAAT DER FRANSCH E OORLOGSLEENING.

Zooals bekend, is op de tweede geconsolideerde Fransche oorlogsleening ingeschreven voor een totaal van frs. 11.360 miljoen tegen op de eerste („emprunt de la victoire”) voor frs. 15.130 miljoen. Bij dit verschil ten nadeele der tweede leening dient wel in aanmerking te worden genomen, dat ditmaal niet conversie der 3 pCt. perpetueele rente toegelaten was, zoals de eerste maal, wel evenals toen die der 3½ pCt. aflosbare leening en der nationale defensie-bons en -obligatiën. Uit de nadere berichten blijkt, dat het aantal inschrijvers globaal 3.200.000 is geweest, zijnde iets meer dan in 1915, toen 3.140.705. De stortingen in contanten moeten ongeveer 55 pCt. van het inschrijvingsbedrag hebben beloopen, dus frs. 6.248 miljoen, tegen in 1915 frs. 6.368 miljoen. Een opsomming van den uitslag bij 18 der voornaamste banken geeft een totaal van rond frs. 8.100 miljoen, waarvan o.a. ingeteekend bij de Bank van Frankrijk 3.890 en bij Crédit Lyonnais 1.315 miljoen francs. De Cie. des Agents de Change verzamelde 480 en het Syndicat des Banquiers en Valeurs 50 miljoen francs inschrijvingen.

Het is wel belangwekkend, hier nog even den invloed op de verhouding tot de Bank van Frankrijk na te gaan. Bij de „emprunt de la victoire” daalden de voorschotten dezer instelling aan den Staat van 7.400 tot 5.000 miljoen francs, bij de tweede leening van 8.600 tot 6.400 miljoen.

P. J. h.

Sch. opp.

J. J. J.

DE OORLOG EN WEELDEARTIKELEN.

Als blijk van den drukkenden invloed door den oorlog, vooral in het begin uitgeoefend op ondernemingen, welker arbeidsveld verband houdt met weeldeartikelen, mogen de uitkomsten der De Beers Consolidated Mines (de bekende diamantmijnen) dienen. In 1913/14 (boekjaar eindigt 30 Juni) beliepen de bruto-ontvangsten £ 5.352.100, de netto-winst na aftrek van alle lasten en afschrijvingen £ 2.374.957. In 1914/15 waren de bruto's niet meer dan £ 735.450 en was er per saldo zelfs een tekort van £ 508.597, terwijl in 1915/16 de bruto's zich tot £ 2.297.781 herstelden en een netto-winst groot £ 1.037.321 kon worden geboekt.

ERRATUM.

In het vorig nummer kwam in het artikel van Mr. F. E. Posthumus Meyjes over Gemeentelijk Girowezen een zinstorende zetfout voor. In de laatste (grootte) alinea van blz. 765 moet vanaf den 11den regel worden gelezen: „Bezit de gemeente beleenbare effecten en discontabele wissels? Zal zij de gelden harer rekeninghouders gebruiken om een voordeelige en liquide belegging te zoeken, of om kas te hebben voor hare niet-realiseerbare publieke werken, voor duurte-toeslagen en loonsverhoogingen en sociale uitgaven?”

BOEKAANKONDIGING.

Dr. Curt Eisfeld. Das niederländische Bankwesen. 2 dln. 303 en 95 blz. Den Haag. Martinus Nijhoff 1916.

In 1914 verscheen het geprezen geschrift van Emil Helfferich over „die Niederländisch-Indischen Kulturbanken”; ook ditmaal moet het een Duitsche pen zijn, die onze heden ten dage aan eigen producten helaas zoo schaarsche banklitteratuur met een arbeid van beteekenis verrijkt.

De taak, die de heer Eisfeld zich met zijn in omvang en verwerkte stof ver de grenzen eener gewone dissertatie overschrijdend boek heeft gesteld, wordt door hem omschreven als: het geven van een beeld van den stand van het Nederlandsche bankwezen bij den aanvang der concentratiebeweging, omstreeks 1911. Voorwaar een gedurfd ondernemen! Immers — reden om ons ten tweeden male een gevoel van schaamte te geven — terecht beklagt de heer Eisfeld zich herhaaldelijk er over, dat de noodige „Vorarbeiten” of geheel ontbreken of in hooge mate onvoldoende zijn en voorts over het zeer incomplete materiaal, waarover hij kon beschikken. Zijn niet voor een groot deel de naar zoo afwijkend beginsel opgemaakte jaarverslagen der instellingen zelve zijn eenige of vrijwel eenige bron? De taak van den heer Eisfeld, buitenlander in de eerste plaats en niet, gelijk de heer Helfferich, uit eigen veeljarige ervaring met de bijzonderheden en schuilhoeken van het door hem behandelde terrein bekend, werd hierdoor wel zeer moeilijk. Bij een beoordeeling van het niettegenstaande dit alles dienstelijke werk mag dit niet vergeten worden. En van hetgeen tegen het boek kan worden opgemerkt — in de eerste plaats het gebrek aan evenwicht tusschen de verschillende hoofdstukken van het beschrijvende gedeelte — treft veel niet den schrijver, die met nauwgezetheid wat aanwezig was, doorvorscht heeft, doch over diens hoofd onszelf. Intusschen geeft dit wel recht tot de vraag, of voor het schrijven van een werk van zoo breedten opzet over het Nederlandsche bankwezen de tijd eigenlijk al wel gekomen is, een vraag, die men ook na lezing van het boek blijft stellen.

Naar den opzet is beschrijving der bestaande soorten en groepen van bankinstellingen, hun *état présent* in het door den schrijver gekozen tijdvak en de ontwikkeling, die daartoe leidde, hoofdzaak. Niettemin wijdt hij de eerste 50 bladzijden van zijn boek aan eene alge-

meene beschouwing van het geheel van juridische, economische en politieke verhoudingen, die tezamen de plaats van het bankwezen in ons economisch leven bepalen. Voor de beteekenis, de blijvende beteekenis van het geschrift is het zeer te betreuren, dat de schrijver aan dit gedeelte, waarvan het laatste hoofdstuk in zekeren zin als aanvulling te beschouwen is, niet méér aandacht heeft gewijd. Een kort overzicht van de bepalingen van ons handelsrecht, enkele oppervlakkige bladzijden over nijverheid, landbouw, handel en verkeer, waarbij o.a. van de in 1912 onder leiding van Mr. Everwijn gepubliceerde „Beschrijving van handel en industrie in Nederland” geen gebruik werd gemaakt, een „Exkurs” van enkele bladzijden over onze handelsstatistiek, waarin de gelukkig weldra tot het verleden behorende feilen noch volledig, doch geheel juist zijn weergegeven, en ten slotte, wat onze politieke verhoudingen betreft, een excerpt uit het geschrift van Elout, ziedaar wat dit gedeelte biedt. Alleen de tevens er in voorkomende beschrijving van de Amsterdamsche beurs staat op hooger peil.

Intusschen zullen wij, hoezeer de waarde van het werk hierdoor verminderd wordt, den schrijver hiervan niet al te zeer een verwijt maken. Voor een vreemdeling is een dergelijke taak wel een zeer moeilijke en bovendien, niet het plaats van het Nederlandsche bankwezen in de gansche structuur van ons economisch leven is voor den schrijver hoofddoel geweest, maar, als gezegd, in de eerste plaats de beschrijving van den huidige staat der verschillende lichamen en groepen op bankgebied.

In deze taak, waarbij de schrijver zich op beperkter terrein kon blijven bewegen, is hij, onder voorbehoud van het zeer onvolledige materiaal, naar het schijnt in het algemeen geslaagd. Zeer stellig geldt dit van de bladzijden, door hem aan de Nederlandsche Bank gewijd. Zijn beschouwingen over de disconto- en deviezenpolitiek verdienen de aandacht en hij verricht een goed werk door het eigenlijk karakter der buitenlandsche wisselportefeuille, in de vreemde litteratuur meer dan eens misverstaan, weder eens in het licht te stellen. Ook aan het voor een circulatiebank uitermate hooge percentage, dat de beleeningen onder de activa in het algemeen en vervolgens de promessen onder den post „wissels en promessen” innemen, wijdt de schrijver, die telkens in vergelijking treedt met de toestanden elders, zijn aandacht. Het verschijnsel geeft hem aanleiding tot de opmerking, dat het bij vergelijking van het renteniveau der verschillende circulatiebanken feitelijk niet aangaat voor Nederland alleen met het wisseldisconto rekening te houden, doch dat, de beleeningen nog daargelaten, de in den regel hogere rente voor promessen in aanmerking moeten worden genomen. Mitsdien heeft de schrijver in een der tabellen, die den inhoud van het tweede deel uitmaken — tab. 26 kolom 13 — het gemiddeld renteniveau van wissels en promessen uitgerekend en komt daarbij dooreengenomen op een ongeveer $\frac{1}{4}$ pCt. hogere rente dan het eigenlijk wisseldisconto. De schrijver verbindt hieraan de conclusie, dat, aldus bezien, het niet meer waar is, dat in de meeste landen het bankdisconto hier te lande beneden het Engelsche staat. Tegen deze wijze van doen is met het oog op het speciale karakter van het meerendeel der bij de bank ondergebrachte promessen en de geheel verschillende positie, die de Engelsche en de Nederlandsche bank in het credietwezen van beide landen innemen, wel het een en ander in te brengen. Bovendien, wat hiervan zij, zoo spoedig het gaat om de vraag, bij welke circulatiebank een in den vreemde getrokken wissel ten slotte het goedkoopst onderdak kan vinden, blijft alleen de hoogte van het wisseldisconto in aanmerking komen. Practisch gaat het in de eerste plaats om deze vraag en het zal, hopen wij, in de toekomst in toenemende mate hierom gaan.

In zijne beschrijving van het particuliere bankwezen zullen wij den schrijver niet op den voet volgen.

Over het algemeen gaat hij zuiver objectief te werk. Een enkele maal slechts acht hij zich tot een met bezadigheid uitgesproken oordeel gerechtigd. Wel in sterke mate dringt zich echter aan den lezer de opmerking op: Wat leven wij snel, hoe spoedig wisselt ook op dit gebied het aanzicht! De schrijver, die door omstandigheden zijn boek niet vóór 1916 het licht kon doen zien en tot bijwerken niet in staat was, komt met zijn beschrijving en beschouwingen tot omstreeks 1912-1913. Hoeveel zou hij, den invloed van den oorlog nog daargelaten, reeds thans kunnen wijzigen en bijvoegen!

De eerste groep, die besproken wordt, vormen de grootbanken: de Twentsche Bankv., de Rotterdamsche Bankv., de Amsterdamsche Bank, de Incasso-Bank en de nog afzonderlijk vermelde Labouchère Oyens en Co.'s Bank. De Nederl. Handel Mij. wordt niet tot deze groep gebracht, alhoewel haar positie als Nederlandsche grootbank ook toen toch waarlijk al wel voldoende vaststond. Hoofdzakelijk op methodologische gronden moet zij zich vergenoegen met een plaats onder de Koloniale banken, achter de Ned.-Indische Escompto-Mij.! De grootbanken worden ieder besproken met hare connecties, terwijl vervolgens in dit hoofdstuk de zelfstandige kleinere bankinstellingen en bankiers aan de orde komen — een gebied, waarop de schrijver begrijpelijkerwijs voor een groot deel in het duister tast.

In de tweede plaats wordt een reeks bijzondere instellingen besproken: de Nederlandsche Bank, de kassiers, de credietverenigingen, de boerenleenbanken, middenstandsbanken, koloniale en buitenlandse bankinstellingen, terwijl ten slotte de verschillende groepen, die een specialen vorm van credietverleening tot taak hebben, de hypotheekbanken, instellingen van gemeentecrediet, voorschotbanken etc., aan de orde komen. Het trekt hierbij de aandacht, dat de spaarbanken en enkele verwante vormen geheel onbesproken zijn gebleven.

Het laatste hoofdstuk bevat in een dertigtal bladzijden een kort-samenvattend overzicht van de verschillende groepen van credietbehoevenden hier te lande en een vluchtige bespreking van een aantal vraagstukken, die zich op bankgebied voordoen, waaronder het grootbankvraagstuk vooral de aandacht van den schrijver heeft. Meer dan vluchtige besprekingen, aanduidingen, zijn het echter niet, terwijl bovendien vele van de vraagstukken — in de eerste plaats dat van het middenstandscrediet — in deze enkele jaren al weder in een nieuw daglicht zijn gekomen.

Stijl en taal zijn over het algemeen die van den wetenschappelijken onderzoeker, al zijn enkele vlekken aan te wijzen. Zoo op blz. 40, waar getracht wordt een antwoord te geven op de vraag, waarom ook hier te lande het staatsfonds geleidelijk tegenover de particuliere fondsen ter beurze op den achtergrond is getreden en de schrijver, na geconstateerd te hebben, dat de meeste staatsfondsen allengs hun speculatief karakter hebben afgelegd, hierop volgen laat: „Durch eignen sich die Papiere nicht mehr so gut für den niederländischen Markt.“ Eenigszins curieus klinkt voorts de mededeeling op blz. 189, dat de jaarverslagen der Javasche Bank „vor allem auch deshalb bemerkenswert sind, weil sie eine Beschreibung der Einführung des Giro- und Abrechnungsverkehrs in Niederländisch Indien nach deutschem Muster enthalten.“ Is het geoorloofd, er op te wijzen, dat dezelfde jaarverslagen o.a. stellig niet minder belangrijke mededeelingen inhouden over de muntzui-vering in de buitenbezitting — nach eigenem Muster?

Wat hiervan echter zij, dit alles doet allerminst af aan ons oordeel, dat de schrijver er stellig in geslaagd is om, wat het beschrijvend deel van zijn arbeid aangaat, ons, afgezien van de eenigszins zonderlinge systematiek, een betrouwbaar en duidelijk beeld te geven van den staat der verschillende bankinstellingen hier te lande in het door hem gekozen tijdperk, en dat

als zoodanig het boek, niet in de laatste plaats door de uitvoerige tabellen in het tweede deel, als gids en vraagbaak zeer bruikbaar is.

Het boek over het Nederlandsche bankwezen moet echter nog geschreven worden.

A. V. B.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoerverboden. Verboden is de uitvoer van *gruisglas* en van *zijde*, waaronder kunstzijde, in elken vorm. Voorts is het bestaande uitvoerverbod voor zuurkool en verduurzaamde groenten aldus uitgebreid, dat thans verboden is de uitvoer van *alle groenten* in gezouten of gedroogden toestand of op andere wijze *verduurzaamd*.

Verwerken van aardappelen. Verboden is het verwerken van aardappelen tot aardappelmeel of aardappelmeelproducten, met uitzondering van die partijen zand- en veenaardappelen, gedekt door eene verklaring, afgegeven door of vanwege de Aardappelvereniging, dat deze partijen voor de consumptie ongeschikt zijn.

Peulvruchten. Op 28 November is de maximum-inkoopsprijs ingevolge art. 3 der Distributiewet voor bruine boonen en groene erwten nader bepaald op *f* 35 per 100 K.G. (oorspronkelijk was die prijs gesteld op *f* 16 voor boonen en *f* 17 voor erwten); de kleinhandelsprijs blijft bepaald op 22 ct. per K.G. Terzelfdertijd is door den Minister aan de burgemeesters medegedeeld, dat met de distributie van peulvruchten op 27 November is aangevangen.

In aansluiting aan zijne circulaire betreffende aankoop van verschillende soorten boonen als veevoeder, heeft de Minister van Landbouw nader aan de burgemeesters medegedeeld, dat den landbouwers als bewaarloon dient te worden vergoed 5 cent per week voor iederen H.L., welke afgeleverd wordt na 1 dezer, te rekenen van genoemden datum af. Voorts is bepaald, welke hoeveelheid den landbouwers voor den zaai mag worden gelaten, terwijl ook aan verbouwers en handelaars de gelegenheid wordt gegeven bedoelde boonen, voor zoover zij voor den zaai geschikt zijn, te koop en te verkopen. Het reeds geldende verbod tot uitvoer uit de gemeente voor rogge, roggemeel, tarwe, gerst en haver wordt thans uitgebreid tot paarde-, wier-, schape-, duiven- en tuinboonen.

Distributie van rijst en haver-mout. Ingevolge art. 8 der Distributiewet zijn door den Minister van Landbouw distributieregelingen vastgesteld voor rijst en haver-mout.

Betaling voor maximumprijslijsten, bonboekjes, enz. Bij circulaire is door den Minister aan de gemeentebesturen medegedeeld, dat voor maximumprijslijsten, bonboekjes en dergelijke bescheiden, welke ter uitvoering van de Distributiewet uitgereikt moeten worden aan handelaren, en voor het afstempelen van bestelbiljetten, als bedoeld in de Suikerdistributie-regeling en andere soortgelijke papieren, van die handelaren geen betaling mag worden gevorderd, althans wat betreft het eerste exemplaar van te verstrekken bescheiden: voor de vervanging van in het ongereede geraakte of onbruikbaar geworden exemplaren zou een zeker bedrag in rekening kunnen worden gebracht. De winstmarge toch, welke voor handelaren wordt opengelaten, is zoodanig gesteld, dat daarop kwalijk kosten als hier bedoeld kunnen worden verhaald.

Voor die papieren echter, waarvan hetzij de verstrekking rechtstreeks aan het publiek geschiedt, (broodkaarten, domiciliekaarten, bonboekjes, enz.) hetzij — indien zoodanige papieren bestaan — de kosten door handelaren op het publiek kunnen worden verhaald, zal van gemeentewege zoo noodig betaling kunnen worden geëischt, doch tot geen hooger bedrag dan den kostenden prijs.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTOS.

	2 December 1916	20 Juli 1914
Ned. Bank	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff. Vrsch. in R.C.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Duitsche Rijksbank	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Bank van Frankrijk	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Russische Staatsbk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Zweedsche Rijksbk.	5 1/2 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zwitsersche Nat. Bk.	5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14
Bank van Italië	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Javasche Bank	3-5 " 4 Febr. '15	—
	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
2 Dec. '16	4 1/4 1)	3 1/2	5 17/32	4-5/8	—	***
27 N.-2 D. '16	3 3/4-4 1/4	3 1/2	5 17/32	4-5/8	—	***
20-25 N. '16	2 3/4-3 1/4	2 3/4-3	5 3/8-3/8	4-5/8	—	2-4
13-18 „ '16	2 3/4-3 1/4	2 3/4-3	5 19/32	4-5/8	—	2 1/4-1/2
29 N.-4 D. '15	3 1/8-1/4	3-5/8	5 1/4	—	—	1 7/8
30 N.-5 D. '14	—	—	2 1/8-1 1/8	—	—	3 1/4-4 1/2
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 1 December.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
27 Nov. 1916 ..	11.68 3/4	40.70	42.05	2.45
28 „ 1916 ..	11.68 1/2	40.42 1/2	42.05	2.44 3/4
29 „ 1916 ..	11.68	40.42 1/2	42.05	2.44 7/8
30 „ 1916 ..	11.67 1/4	40.15	42.—	2.44 5/8
1 Dec. 1916 ..	11.67 1/4	39.80	42.05	2.44 3/4
2 „ 1916 ..	11.68	39.90	42.05	2.44 3/4
Laagste der week	11.66 3/4	39.77 1/2	40.—	2.44 1/2
Hoogste „ „	11.69	40.95	42.07 1/2	2.45 1/4
25 Nov. 1916 ..	11.68 3/4	40.95	42.02 1/2	2.44 3/4
18 „ 1916 ..	11.66 1/4	41.52 1/2	42.02 1/2	2.44 1/4
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitserland	Weenen	Kopenhagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
2 Dec. 1916	47.40	25.17 1/2	66.07 1/2	69.82 1/2	99 3/4-100 1/2
Laagste d. w.	47.30	25.—	65.90	69.40	—
Hoogste „ „	47.70	25.85	66.10	69.90	—
25 Nov. 1916	47.65	25.92 1/2	65.97 1/2	69.50	99 3/4-100 1/2
18 „ 1916	47.65	25.80	65.97 1/2	69.10	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De wisselmarkt was deze week met uitzondering van wissels op Berlijn zeer kalm.

De koersen voor Londen en Parijs waren zeer stationair. De schommeling was slechts 1 à 1 1/2 %.

Ook in de koersen op New-York en Kopenhagen kwam bijna geen verandering. Stockholm was echter beduidend vaster en steeg van 69 tot circa 70.

Zoals reeds bovengezegd maakte Berlijn een uitzondering. De stemming was zeer flauw. De koers liep terug van 40,95 tot circa 39,80 of circa 2 3/4 % daling. De meeste dagen was het aanbod sterk overwegend en kon men dikwijls gedurende een groot gedeelte van den dag geen bod bekomen. Weenen daarentegen meestal gezocht en eerder iets vaster. Roebels nog flauw circa 72 1/2. Spanje zeer vast 50,50—51.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
2 December 1916	4.76.35	5.85	66 1/2	40 3/4
Laagste d. week ..	4.76.35	5.84	66 1/2	40 3/4
Hoogste „ „ ..	4.76.45	5.85	67 1/2	40 3/4
25 November 1916	4.76.45	5.84 1/2	68 3/4	40 13/16
18 „ 1916	4.76.45	5.84 1/2	69 1/4	40 7/8
Muntpariteit	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	17 Nov. 1916	24 Nov. 1916	Week		1 Dec. 1916
				25 Nov. 1 Dec.	Laagste Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8	97 3/8
B. Aires	d.p.gd.pes.	49 7/8	49 3/8	49 3/8	49 3/8	49 3/8
Calcutta ...	sh/d.p.rup.	1 1/4 3/8	1 1/4 3/8	1 1/4 3/8	1 1/4 3/8	1 1/4 3/8
Hongkong ..	id. p. \$	2 3/3 1/4	2 3/3 1/2	2 3/3 1/2	2 3/3 1/2	2 3/3 1/4
Lissabon	d. p. escudo	32 1/8	31 1/2	30 3/4	32	31 3/8
Madrid	Peset. p. £	23.12 1/2	23.07 1/2	22.95	23.10	22.97 1/2
Montevideo ..	d. p. peso	53 9/10	53 3/4	53 5/8	53 3/8	53 3/8
Montreal	\$ per £	4.76 1/2	4.76 3/8	4.76	4.76 1/2	4.76 1/4
Petrograd ...	R. p. £ 10	155	155 3/4	156 3/4	162 1/2	162
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	12 1/8	12	11 2/8	12	11 2/8
Rome	Lires p. £	31.95	31.95	32.—	32.18	32. 3
Shanghai ..	sh/d p. tael	3 3/3 3/4	3 4/3 3/4	3/5	3 5/3 3/4	3 5/3 3/4
Singapore ..	id. p. \$	2 4 3/10	2 4 3/10	2 4 3/10	2 4 3/10	2 4 3/10
Valparaiso 1)	d. p. pap. p.	10 13/10	10 13/10	10 13/10	11	11
Yokohama ..	sh/d.p. yen	2 1 1/10	2 1 1/10	2 1 1/10	2 1 9/10	2 1 9/10

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUDE EN ZILVER.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Op aanzienlijke muntaankopen en contramine-dekkingen door Indische speculanten in een markt met nog steeds zeer beperkt aanbod is de zilverprijs opnieuw met bijna 1 penny gestegen.

China kocht ook deze week belangrijke partijen te San Francisco; toch wordt voor den komenden tijd, in verband met het naderende Chineesche Nieuw Jaar, een vermindering in kooplust aldaar verwacht. Niettemin blijft de ondertoon der markt zeer vast.

Noteering te Londen.

te New York.

2 Dec. 1916	36	75 1/4
25 Nov. 1916	35 5/16	73 3/8
18 „ 1916	34 1/8	71 5/8
11 „ 1916	34 1/16	71 1/2
2 Dec. 1915	26 7/16	55
25 Nov. 1914	23 1/16	49 3/4
20 Juli 1914	24 1/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 2 DECEMBER 1916.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 45.978.053,09 1/2 B.-bk. " 993.582,66 Ag.sch. " 11.838.830,23 1/2	f 58.810.465,99
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef.	f 8.185.928,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	8.185.928,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 39.181.337,20 B.-bk. " 7.455.654,31 Ag.sch. " 33.529.961,98	f 80.166.953,49
Op Effecten	f 74.785.953,49	—
Op Goederen en Spec.	5.381.000,—	80.166.953,49
Voorschotten a. h. Rijk	—	6.228.132,33 1/2
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 61.449.930,— Muntmat. Goud " 523.691.617,29 1/2	f 585.141.547,29 1/2
Munt, Zilver, enz.	6.626.026,10 1/2	—
Muntmat. Zilver	—	591.767.573,40
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds. f 5.142.970,12 1/2 id. van 1/5 v. h. kapit. " 3.953.173,25	9.096.143,37 1/2
Geb. en Meub. der Bank	—	1.400.000,—
Diverse rekeningen	—	61.575.573,19
		f 817.230.769,78
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	5.155.090,93 1/2	—
Bankbiljetten in omloop	746.774.020,—	—
Bankassigatiën in omloop	3.025.968,10	—
Rekening-Courant saldo's:	—	—
Van het Rijk	—	36.746.748,57
Van anderen	—	5.528.942,17 1/2
Diverse rekeningen	—	817.230.769,78

Beschikbaar metaalsaldo f 433.562.772,41 1/2
Op de basis van 2/5 metaaldekking " 276.253.425,08
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is .. 2.167.813.860,—

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	—	9.469.664,52 1/2
Buitenlandsche wissels	171.799,—	—
Beleeningen	13.937.891,08 1/2	—
Goud	550.959,24	—
Zilver	—	99.143,—
Bankbiljetten	10.489.655,—	—
Part. Rek.-Crt. saldo's	—	9.245.436,49 1/2

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	2 Dec. 1916	25 Nov. 1916
Aan schatkistpromessen..	f 109.000.000,—	f 113.060.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	37.000.000,—	50.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	99.552.000,—	85.090.000,—
Aan zilverbons ..	16.286.501,—	15.968.623,—

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeisbare schulden
2 Dec. 1916	585.142	6.626	746.774	39.773
25 Nov. 1916	584.591	6.725	736.284	48.950
18 " 1916	582.121	6.541	738.544	49.804
11 " 1916	584.157	6.450	740.458	50.211
4 " 1916	585.201	6.318	744.709	51.672
28 Oct. 1916	583.642	6.531	730.338	76.022
21 " 1916	583.658	6.410	715.965	91.762
14 " 1916	584.677	6.273	715.453	90.348
7 " 1916	587.354	6.189	708.521	99.070 1)
30 Sept. 1916	587.360	6.597	700.782	108.636
23 " 1916	587.367	6.931	678.644	143.451
16 " 1916	587.373	7.000	678.243	146.374
9 " 1916	583.879	7.160	675.829	146.397
4 Dec. 1915	417.072	3.494	568.786	38.867
5 Dec. 1914	192.694	4.734	477.577	23.750
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

1) Waarvan Rek. crt. saldo van het Rijk f 2.694.000.

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschik- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
	Totaal	Hiervan Schatkist- promessen rechtstreeks			
2 Dec. 1916	58.810	37.000	80.167	433.563	75
25 Nov. 1916	68.280	50.000	66.229	433.374	75
18 " 1916	73.662	56.000	67.000	430.096	75
11 " 1916	67.920	52.000	66.721	431.577	75
4 " 1916	70.590	54.000	70.927	431.346	73
28 Oct. 1916	99.035	83.000	63.153	428.001	73
21 " 1916	98.853	83.000	60.507	427.622	73
14 " 1916	93.911	78.000	59.502	428.889	73
7 " 1916	105.286	89.500	59.986	431.122	73
30 Sept. 1916	105.616	89.500	60.662	431.171	72
23 " 1916	106.005	89.500	61.692	428.984	72
16 " 1916	106.348	89.500	62.736	428.547	72
9 " 1916	105.368	88.500	63.168	425.731	73
4 Dec. 1915	73.212	43.500	90.660	298.489	69
5 Dec. 1914	174.250	74.500	132.688	96.960	39
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 1)	54

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeisb. schulden
14 Oct. 1916	70.761	22.717	157.649	57.493
7 " 1916	70.441	23.743	154.876	58.821
30 Sept. 1916	69.323	23.929	151.308	56.123
23 " 1916	69.342	23.902	151.071	55.243
16 Oct. 1915	41.510	32.097	139.319	27.137
17 Oct. 1914	42.300	22.661	138.558	24.440
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Diverse reke- ningen 1)	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
14 Oct. 1916	6.258	37.992	72.250	9.107	50.449	43
7 " 1916	6.399	37.374	74.127	8.585	50.823	44
30 Sept. 1916	6.476	37.403	63.218	8.514	51.766	45
23 " 1916	6.706	37.223	63.578	7.176	51.982	45
16 Oct. 1915	5.758	17.537	47.242	3.212	40.315	44
17 Oct. 1914	6.240	9.176	51.281	12.003	32.362	40
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 2)	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van 2/5 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen 1)
7 Oct. 1916..	668	1.163	685	874	711
30 Sept. 1916..	636	1.131	745	871	770
23 " 1916..	650	1.093	743	876	718
16 " 1916..	658	1.132	759	874	724
9 Oct. 1915..	685	1.031	964	860	1.436
10 Oct. 1914..	914	1.051	879	731	320
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 22 NOVEMBER 1916.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 72.734.180	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion.... ,, 54.284.180
£ 72.734.180	£ 72.734.180

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities.. £ 42.188.117
Rest..... ,, 3.217.403	Other securities,, 104.270.976
Public deposits,, 56.236.730	Notes..... ,, 35.077.895
Other deposits,, 109.268.585	Gold and silver coin..... ,, 1.758.862
Seven-day and other bills... ,, 20.132	
£ 183.295.850	£ 183.295.850

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
29 Nov. 1916	56.043	37.656	***	28.500	***
22 " 1916	56.469	36.920	135.808	28.500	104.878
15 " 1916	56.476	36.895	138.880	28.500	107.767
8 " 1916	56.495	37.172	139.072	28.500	107.822
1 Dec. 1915	51.239	34.275	91.914	28.500	54.621
2 Dec. 1914	71.410	35.927	34.501	14.500	13.924
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re- serve	Dek- kings- percen- tage 1)
29 Nov. 1916	42.188	104.271	56.237	109.269	36.837	22 1/4
22 " 1916	42.188	98.634	55.580	105.418	37.938	23 1/2
15 " 1916	42.188	106.234	53.738	114.925	38.031	22 1/2
8 " 1916	42.188	100.683	51.597	111.252	37.773	23 1/4
1 Dec. 1915	29.840	96.481	50.361	93.525	35.414	24 3/8
2 Dec. 1914	31.290	113.121	12.577	167.971	53.933	29 7/8
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

II. DUITSCHE RIJKBANK.

STAAT VAN 23 NOVEMBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk.	2.534.945.000
davon Goldbestand	"	2.518.488.000
Reichs- en Darlehenskassenscheine....	"	315.832.000
Noten ander Banken	"	2.838.000
Wechsel	"	8.075.687.000
Lombardforderungen	"	12.408.000
Effekten.....	"	75.482.000
Sonstige Aktiva	"	674.938.000
Grundkapital.....	"	180.000.000
Reservefonds	"	85.471.000
Notenumlauf	"	7.333.660.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	"	3.661.917.000
Sonstige Passiva	"	431.082.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- percen- tage 1)
30 Nov. 1916	2.534.945	2.518.488	315.832	7.333.660	39
23 " 1916	2.534.517	2.518.231	281.848	7.127.016	40
15 " 1916	2.533.020	2.516.753	300.574	7.178.348	39
7 " 1916	2.527.915	2.511.881	252.942	7.245.928	38
30 Nov. 1915	2.472.562	2.435.254	668.621	5.999.412	52
30 Nov. 1914	2.035.576	1.991.254	743.405	4.205.363	66
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
30 Nov. 1916	8.075.687	3.661.917	***	***
23 " 1916	8.383.569	4.173.866	2.733.100	269.400
15 " 1916	8.230.813	3.933.091	2.691.800	288.500
7 " 1916	7.795.391	3.403.665	2.596.900	242.400
30 Nov. 1915	4.671.790	1.587.847	1.631.000	622.000
30 Nov. 1914	2.932.364	1.397.443	1.063.000	739.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

III. BANK VAN FRANKRIJK.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het bui- tenland	Wissels	* Uitge- stelde wissels
30 Nov. 1916	5.045.547	313.838	965.000	645.116	1.356.932
22 " 1916	5.036.089	316.258	840.690	601.978	1.362.556
16 " 1916	5.023.004	319.187	813.610	618.356	1.365.961
9 " 1916	5.009.400	325.798	894.720	632.052	1.368.906
2 Dec. 1915	4.877.515	358.609	981.263	323.755	1.859.476
3 Dec. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080

Data	Beleening	* Buitge- voorsch. ajd. Staat	Bank- biljetten	Rek. Crt. Particu- lieren	Rek. Crt. Staat
30 Nov. 1916	1.332.775	6.500.000	16.119.496	1.916.838	55.033
23 " 1916	1.346.936	6.600.000	15.952.396	1.852.500	86.220
16 " 1916	1.354.111	6.400.000	15.894.282	1.730.120	72.390
9 " 1916	1.362.108	6.400.000	15.972.641	1.797.823	122.052
2 Dec. 1915	582.736	7.400.000	14.290.994	2.690.184	101.802
3 Dec. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	5.911.910	942.570	400.590

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegoed i/h buit- enland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en belee- ningen	Circu- latie	Rek. Cour- rant
21 Nov. '16	1.559	2.055	102	6.148	907	8.176	1.694
14 „ '16	1.561	2.055	113	6.202	890	8.083	1.709
5 „ '16	1.556	2.055	110	6.014	798	7.935	1.770
29 Oct. '16	1.559	2.055	107	5.368	764	7.875	1.708
21 Nov. '15	1.605	134	29	3.368	1.521	5.113	1.548
21 Nov. '14	1.550	215	43	433	1.223	2.805	993
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

V. BELGIË.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitenk. saldi	Deleen. van buitenk. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie.	Rek. Crt. saldi.
23 Nov. 1916	351.607	77.289	480.000	44.395	837.560	106.017
16 „ 1916	350.989	76.742	480.000	47.743	827.228	118.616
7 „ 1916	350.990	76.742	480.000	47.743	827.228	118.616
31 Oct. 1916	352.036	76.639	480.000	45.520	828.562	115.235
25 Nov. 1915	165.252	36.906	480.000	59.529	558.475	185.344

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Perce- tage 1)
27 Oct. '16	397.979	9.976	107.216	581.900	12.997	71
20 „ '16	384.284	10.561	104.057	564.218	12.928	70
13 „ '16	386.977	13.991	101.094	559.990	12.815	71
6 „ '16	394.348	11.377	99.486	568.758	13.349	72
29 Oct. '15	281.406	37.058	44.067	358.554	13.918	77

1) Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
2 Dec. '16	611.710	3.474.630	29.540	3.394.110	42.520
25 Nov. '16	640.580	3.554.430	30.150	3.446.560	56.970
18 „ '16	696.630	3.601.350	30.620	3.458.360	84.770
11 „ '16	695.480	3.564.210	31.240	3.401.890	109.730
4 Dec. '15	735.140	3.356.660	35.100	3.132.830	180.440
5 Dec. '14	464.910	2.050.820	70.730	2.169.010	127.390
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 ¹⁾

1) Op basis van 25 % van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 2 December 1916.

Ondanks een stortvloed van uitgiften, die in de afgelopen maand op de beleggingsmarkt is neergedaald, heeft onze locale markt een groot weerstandsvermogen getoond. De beleggingsmarkt evenwel ondervond zeer sterk den druk van de geweldige kapitaalseischen, en ook de geldmarkt was daarvoor gevoelig, zoodat de prolongatiekoers, die over het derde kwartaal van dit jaar een gemiddelde notering van slechts 1,8288 aanwees, thans tot 3½ pCt. is opgelopen. Mogelijkerwijze hebben ook seizoensinvloeden tot dezen duurdere geldkoers bijgedragen, maar de hoofdoorzaak blijft toch de overstroming van de markt met zeer belangrijke uitgiften. Indien voorts de geruchten omtrent plaatsing van een Russische leening in Nederland waarheid bevatten, zal ook dit tot de verstijving der geldkoers hebben bijgedragen.

Onder deze omstandigheden is het zeer verklaarbaar, dat onze *Nederlandsche Staatsfondsen* eenigszins in het gedrang zijn gekomen en mag het nog voldoende wekken, dat ondanks deze drukke concurrentie van nieuwe waarden ten slotte eenig herstel viel waar te nemen, zoodat de koersverliezen zich slechts tot fracties beperken.

Vrij vast was het koersverloop van *buitenlandsche staatsfondsen*. De troonswisseling in de Donau-monarchie is slechts met een geringe koersdaling der betrokken fondsen gepaard gegaan, die evenwel ook met de verzwakking van den wisselkoers samenhangt.

Russische staatsfondsen konden ook in de afgelopen maand, ofschoon op meer bescheiden wijze, hun koersrijzing voortzetten.

	4 Nov.	18 Nov.	1 Dec.	Rijzing of daling.
5 % Ned. Werk. Schuld ...	102 ⁹ / ₁₆	102 ⁹ / ₁₆	102 ¹ / ₄	— ¹ / ₁₆
4½ % „ „ „ „ „ „	101 ⁹ / ₈	101 ⁹ / ₈	100 ⁷ / ₈	— ⁹ / ₈
3 % „ „ „ „ „ „	76 ¹ / ₄	77 ¹ / ₁₆	76 ⁵ / ₈	+ ⁹ / ₈
2½ % „ „ „ „ „ „	64 ¹ / ₂	64 ¹¹ / ₁₆	64 ¹ / ₁₆	— ⁷ / ₁₆
5 % Oost-Indië	101 ⁹ / ₁₆	101 ¹ / ₄	100 ⁹ / ₈	— ⁹ / ₁₆
4 % Oostenrijk Jan./Juli ..	41 ¹ / ₄	39 ⁹ / ₈	39 ¹ / ₄	— 2
4½ % Portugal-Tabaksl. ..	77 ¹ / ₁₆	77 ¹ / ₄	75 ¹ / ₂	— 1 ⁹ / ₁₆
4 % Rusland Nicolaï	64 ¹³ / ₁₆	69	65 ¹ / ₄	+ ⁹ / ₁₆
4 % Rusland 1880	59 ⁷ / ₁₆	60 ⁹ / ₄	61 ⁸ / ₁₆	+ 1 ⁸ / ₄
4 % Rusland Hope	66 ⁹ / ₁₆	66	66 ¹ / ₄	— ³ / ₁₆
5 % Japan 1908—1909	88 ¹ / ₈	89 ¹ / ₈	89 ¹ / ₈	+ 1
5 % Mexico	17	17 ¹³ / ₁₆	17 ¹ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
5 % Brazilië 1898	94 ⁵ / ₈	94 ⁹ / ₈	94 ⁹ / ₈	— ¹ / ₄
3 % Venezuela	49 ¹ / ₈	49 ⁹ / ₁₆	49 ⁹ / ₈	+ ¹ / ₄

De locale markt bleef gedurende het grootste gedeelte van de afgelopen maand haar willig aanzien behouden.

Bankaandeelen waren ook thans weder bij voortdurende vast gestemd, inzonderheid dezulke, die bij de suikercultuur betrokken zijn.

Uit den aard der zaak waren ook *cultuurfondsen* zeer willig, vooral aandelen Handelsvereniging Amsterdam, die een recordwinst van 60 pCt. konden boeken, daar voorgesteld wordt f 2½ millioen van de buitengewone reserve over te dragen op het kapitaal, daarna één aandeel op vijf oude aandelen uit te reiken, ten volle deelen in de winst over 1917 en 25 pCt. dividend uit te keeren, waarvan 10 pCt. als interim-dividend in Januari a.s. Ook andere cultuurfondsen konden belangrijke koerswinsten behalen. Zoo verbeterden Javase Cultuur ruim 25 pCt., Suikercultuur ruim 15 pCt., Vorstenlanden ruim 13 pCt. enz.

Minder willig toonden zich *nijverheidsfondsen*, nu door het ernstig steenkolengebrek en den steeds inkrappenden toevvoer van grondstoffen de zorg om de overigens meestal goed marcheerende bedrijven aan den gang te houden, belangrijk toeneemt. Aandeelen Wester Suikerraffinaderij verloren op een gegeven moment 20 pCt., doch sluiten in herstel.

Petroleumfondsen ondergingen begrijpelijkerwijze den invloed van het voortrukken der Centralen in Roemenië, hetgeen moet leiden tot vernietiging van boorinstallaties en petroleumvoorraden, vooruitzichten, ernstig genoeg om de plaatsgevonden koersreactie, die voor Geconsolideerde ruim 25 pCt. bedraagt, te kunnen verklaren. Orions daalden van 58 tot 45 pCt. De niet of in mindere mate bij Roemenië betrokken ondernemingen ondervonden van deze flauwe stemming weinig invloed. Koninklijke verlaten de maand op slechts 3 pCt. lager koerspeil en ook Sumatra Palembang e.d. werden door de koersdaling van Roemeensche olie-fondsen niet aangetast, terwijl North Caucasians van 240 tot 258 pCt. stegen.

De *mijnbouwafdeeling* verdient nauwelijks vermelding. Bij gebrek aan belangstelling zakten de meeste koersen iets in.

Beter ging het toe in den *rubberhoek*, die aanmerkelijke koerswinsten aanwijst, nu op de steeds toenemende productie onzer Indische maatschappijen vermoedelijk flinke winst gemaakt zal kunnen worden, wijl de rubbernooteringen te Londen neiging tot rijzing vertoonen. Amsterdam Rubbers spanden de kroon door een koersverbetering van bijna 40 pCt., doch ook voor Deli Batavia, Kendeng Lemboe, Oost-Java Rubber en Serbadjadi waren de prijsverbeteringen zeer belangrijk.

Voor *scheepvaartfondsen* was gedurende het grootste gedeelte van de maand de stemming lusteloos bij uiterst geringen handel. Vredesgeruchten en het molesteren van onze schepen veroorzaakten deze houding. De vrijlating van de „Koningin Regentes” en de aanbieding van schadevergoeding voor het torpedeeren van de „Blommersdijk” vormden het sein tot een krachtig herstel, dat in hoofdzaak aan deelen Holland-Amerika Lijn, Java-China-Japan Lijn en Kon. Ned. Stoomboot Mij. ten goede kwam. Op het laatste moment trad echter een kentering in deze betere beurs-houding in, daar weer drie ongunstige factoren hun intrede deden: het bericht omtrent de torpedeering van het stoomschip „Kediri” van den Rotterdamschen Lloyd, de bij den Kon. Holl. Lloyd uitgebroken staking en het opvorderen van scheepsruimte door de Nederlandsche regering. Zoo staat ook deze afdeling den laatsten tijd aan veel wisselvalligheden bloot, waardoor de handel, ook al mogen de dividendvooruitzichten gunstig blijven, merkbaar wordt gedrukt.

Tabaksfondsen gaven niet tot veel zaken aanleiding en konden na eenige „ups” en „downs” ten slotte vrijwel hun noteringen van de vorige maand handhaven.

	4 Nov.	18 Nov.	1 Dec.	Rijzing of daling.
Koloniale Bank	160 1/2	165 3/4	170	+ 9 1/2
Ned. Handel Mij. resc.	192 3/4	198 1/10	201*	—
Centrale Guanofabrieken	120	119	117 1/2	- 2 1/2
Phillips' Gloeilampenfabr.	392 1/2	399	397 3/4	+ 5 1/4
Vereenigde Blikfabrieken	173	177	174 1/2	+ 1 1/2
Wester Suikerraffinaderij	211 3/4	209 3/4	199 3/4	- 12
Vorstenlanden	234	241	247 3/4	+ 13 3/4
Handelsvereen. A'dam	390	413	450	+ 60
Javasche Cultuur	394 3/4	410	420	+ 25 1/4
Suiker Cultuur	202	209	217 3/4	+ 15 3/4
Guyana Goud	16	15 3/8	17 1/8	+ 1 1/8
Redjang Leborg	160	156 1/2	155 3/4	- 4 1/4
Dordtsche Petroleum	192 3/8	194	189 1/2	- 3 1/8
Geconsolideerde	168 3/8	167 7/10	143	- 25 3/8
Koninklijke	514	518 7/8	511	- 3
Sumatra Palembang	236	238 1/2	238 1/2	+ 2 1/2
Orion	58	57 1/2	45	- 13
North Caucasian	240	254	258	+ 18
Amsterdam Rubber	205 3/4	220 1/4	244	+ 38 1/4
Deli Batavia	155 1/4	160	166 1/4	+ 10
Kendeng Lemboe	218	237	238 1/2	+ 20 1/2
Oost Java Rubber	258	260	267	+ 9
Serbadjadi	309	234 3/4	329	+ 20
Holland-Amerika-Lijn	435 1/2	443	445	+ 9 1/2
Kon. Holl. Lloyd	204	209 3/4	202	- 2
Kon. Ned. Stoomboot	249 3/8	259	253 3/4	+ 4 3/8
Ned. Scheepvaart Unie	187 3/8	187	183	- 4 3/8
Oostzee	389 1/2	400	388 1/2	- 1
Amsterdam Deli	230	238	236	+ 6
Deli Batavia	414 1/4	422 1/2	421 1/2	+ 7 1/4
Deli Cultuur	191 1/2	197 1/2	193 3/4	+ 1 3/4
Deli Maatschappij	498 3/8	505 1/2	501 1/2	+ 2 3/8
Senembah	511	517 1/2	510	- 1
Bodjong Terong	57	56 1/2	52	- 5
West Java Thee	84	85 1/2	85 1/2	+ 1 1/2
Batavia Electriche	62	62	62	—
Madoera pref.	77	78	75	- 2

* ex. claim.

Sedert Wallstreet zijn beslist opwaartsche richting verlaten heeft, durft ons publiek zich niet meer zoo sterk bij *Amerikaansche fondsen* te interesseeren. Het grootst was de verkoopsneiging uit den aard der zaak voor spoorwegfondsen, nu een ernstig conflict tusschen kapitaal en arbeid nog altijd dreigt. Men hoopt evenwel, dat het aan President Wilson zal gelukken, een staking te voorkomen door de Interstate Commerce Commission te bewegen, den spoorwegen spoedig een tariefverhoging toe te staan.

Groote koersschommelingen hadden hier plaats in Pittsburgh Coals, tengevolge van het al dan niet moedwillig seinen van raadslachtige koersen. Na een tijdelijke reactie was het slot voor dit fonds nochtans zeer willig, daar, wegens het schier alom bestaande steenkolengebrek, de winstvooruitzichten voor deze maatschappij ongetwijfeld sterk zijn toegenomen.

Van industriële soorten behaalden Anaconda's ten onzent in, de afgelopen maand een prijsverbetering van ruim 11 pCt. op grond van met de geallieerden afgesloten contracten. Cities Service waren voortdurend vast gestemd, omdat de vraag naar elektrische kracht zeer toeneemt: bij sommige onderhoorige ondernemingen steeg het stroomverbruik met meer dan 100 pCt. Aandeelen Steel Corporation waren voortdurend gezocht, hetgeen niet verwonderlijk is, wanneer men nagaat, dat de jongste kwartaal-ontvangsten (\$ 85.817.067) méér hebben bedragen dan over het geheele kalenderjaar 1914. (\$ 71.663.615). De slotverbetering bedraagt dan ook 6 3/8 pCt.

	4 Nov.	18 Nov.	1 Dec.	Rijzing of daling.
American Beet Sugar	104 7/8	103 7/8	105	+ 1/8
American Can	63 1/4	66 7/8	65	+ 1 3/4
American Car & Foundry	73 3/4	74 7/8	76 3/8	+ 2 7/8
American Hide & Leather	67 7/8	72	75 1/2	+ 7 3/8
American Smelting & Ref.	111 1/2	118	116 15/16	+ 5 7/16
Anaconda Copper	197 3/4	206 1/2	208 7/8	+ 11 1/8
Central Leather	100 1/2	118 3/4	117 1/2	+ 17
United Cigar	49 15/16	49 7/8	48 3/8	- 1 1/16
Steel Corp.	117 7/8	122 3/8	124 1/2	+ 6 3/8
Atchison Topeka	108 1/10	107 3/4	107 15/16	- 1/8
Chesapeake & Ohio	66 7/8	67 1/8	67 3/8	+ 1/8
Denver	21 7/8	21 3/8	20 3/4	- 1 1/8
Erie	39 1/2	38 3/8	38	- 1 1/2
Kansas City Southern	28 3/4	28 1/2	27 3/8	- 1 3/8
Missouri Kansas & Texas	11 1/8	11 1/8	9 3/4	- 1 3/8
Southern Pacific	102 3/4	100 3/4	100 3/4	- 2
Southern Railway	28 3/8	27	27	- 1 3/8
Union Pacific	152 1/8	149 1/2	150	- 2 1/8
Intern. Merc. Mar. common	46 3/16	50 1/16	47 3/8	+ 1 3/16
„ „ „ pref.	118 7/16	120 1/2	117 1/4	- 1 3/16

Aan de Theems was het koersverloop gedrukt. Consols brokkelde verder in prijs af. Het maakte n.l. in Engeland een hoogst onaangename indruk, dat de Federal Reserve Banks zich tegen de verdere overstrooming van de markt met waardepapieren van de geallieerden (vooral wanneer die ongedekt zijn), beginnen te verzetten. Hierdoor zou gouduitvoer weer noodzakelijk zijn, waardoor lagere geldkoersen, noodig voor het afsluiten van een staatsleening in Januari, moeilijk in het leven zouden kunnen worden geroepen.

Ook te Parijs was de beursstemming lusteloos.

Tot gedeeltelijke dekking der stijgende staatsuitgaven worden nieuwe drukkende belastingen ingevoerd, waaronder een verbruiksrecht op koloniale waren, waaruit men een bate van fr. 50.000.000 verwacht, een verhoging van het briefport, een verdubbeling van de belasting op paarden, rijtuigen, enz.

Te Berlijn heeft de beurs slechts zeer matig geprofiiteerd van de voordeelen op Roemenië behaald. Eenige kooplust ontstond voor een bepaalde groep van fondsen toen verluide, dat in de staalnijverheid een prijsverhoging op komst is.

De stemming te New York was, niettegenstaande de rijzing van den geldkoers, niet zwak, omdat de prijzen van staal- en ijzerartikelen verder sterk zijn opgelopen, terwijl uit de buitengewone opbrengst van de inkomstenbelasting blijkt hoe groot de welvaart in de Vereenigde Staten is.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

4 December 1916.

Tarwe. Terwijl de laatste weken de aandacht van het publiek veel meer dan gewoonlijk op het tarwevraagstuk gevestigd is en men algemeen overtuigd is van het tekort in dit artikel, heeft de „wheatpit” te Chicago blijkbaar aan tegenovergestelde invloeden blootgestaan en zijn de noteringen weer aanzienlijk teruggelopen. Wij geven in onderstaande tabel de prijzen van den December-termijn te Chicago op verschillende data, waardoor men een beeld van de fluctuaties verkrijgt:

December optie Chicago.	
4 Juli	1083 3/4
1 Augustus	128 3/8
1 September	143 3/4
2 October	156 3/8
31 October	190 3/2
4 December	162 1/2

Wat de hoofdoorzaak van de daling der laatste tijden geweest is, valt moeilijk vast te stellen. De vraag voor export is ongetwijfeld afgenomen, waaraan de beperkte scheepsruimte natuurlijk niet vreemd is. Ongetwijfeld zal dit laatste nog meer invloed doen gelden nu voor het vervoer van de Australische tarwe zooveel scheepsruimte noodig is.

Over het algemeen waren de berichten uit Argentinië gunstig. Er viel tamelijk veel regen, doch het is zeer de vraag of die nu nog veel goed kan doen. Integendeel zal men in de streken waar men gaandeweg met oogsten gaat aanvangen nu niet meer van de zegeningen van Pluvius gediend zijn. In het Zuiden en in het Westen schijnt de oogst evenwel tamelijk goed te staan, in sommige streken zelfs heel goed. Men raamt nu voor export ruim een miljoen tons tarwe beschikbaar te hebben en de geruchten over een exportverbod zijn daardoor geheel op den achtergrond gedrongen.

In Europa is weinig meer sprake van een tarwemarkt, nu de Regeeringen bijna overal den handel monopoliseeren of regelen. Niettegenstaande de flauwe Amerikaanse markten bleef de Engelsche markt vast gestemd, daar de Regeering zeer weinig aanbod. De wereldverscheppingen waren ruimer dan de 3 voorafgaande weken, maar het aandeel van Engeland was belangrijk beneden de behoeften van dat land.

Maïs. Terwijl de stemming in Noord-Amerika kalm bleef en de prijzen geleidelijk daalden, gaven de noteringen van Zuid-Amerika al heel weinig houvast. Na zeer snel gestegen te zijn, daalden zij plotseling tengevolge van regens van ca. \$ 11 tot \$ 8,30, doch stegen vlak daarop tot \$ 10,90 om dadelijk weer tot \$ 9 terug te loopen. Wij beschikken niet over voldoende gegevens om deze ongekende plotselinge schommelingen in zo'n reusachtig artikel als maïs te verklaren. Exportzaken waren onder deze omstandigheden uiterst moeilijk, vooral daar tengevolge van kalme Chicago-markten de vraag van Europa gering was. Uit een dezer dagen door ons uit Buenos Ayres ontvangen telegram, blijkt, dat er van een exportverbod van maïs aldaar nooit sprake geweest is. Geruchten daaromtrent schijnen dus geheel verzonnen te zijn.

In Noord-Amerika zijn de aanvoeren van nieuwe maïs ruim, waarschijnlijk tengevolge van de hooge prijzen. Verreweg het grootste gedeelte van den maïsogst wordt in de Vereenigde Staten gebruikt op de boerderijen en waar de oogst op ca. 67½ miljoen tons geschat wordt, zouden indien de prijzen hen daartoe aanleiding geven, de boeren aldaar gemakkelijk eenige miljoenen tonnen voor export kunnen afstaan, wat met hetgeen Argentinië nog kan exporteren, een hoeveelheid is, die Europa zeer voldoende zou voorzien.

Gerst. Dit artikel is vooral in de betere soorten weinig aangeboden, waardoor het slechts weinig invloed van de daling der andere granen ondervond. In Engeland blijft de markt vast, ook tengevolge van zeer kleine verscheppingen.

Haver. De oogst in Zuid-Amerika staat er goed voor en een goed exportsaldo wordt verwacht. De Noord-Amerikaansche markt was kalm en de prijzen liepen geleidelijk terug.

Lijnzaad. In nog sterkere mate dan voor maïs schommelden de markten in Argentinië voor lijnzaad. Heel kort na elkaar noteerde men \$ 21 en bijna \$ 25 en daarna zijn de noteringen weer enkele pesos gedaald. In Europa heeft men zich hieraan heel weinig gestoord. In Engeland bleef de stemming vast, daar er bijna niets van de exportlanden werd aangeboden en de oliemarkt steeds bleef rijzen. Noord-Amerika was betrekkelijk kalm. De prijzen aldaar maken import uit Zuid-Amerika nog steeds onmogelijk, niettegenstaande er tamelijk veel lijnzaad geslagen wordt; méér dan de helft van den geraamden oogst is reeds aangevoerd, zoodat spoedig aanmerkelijk kleinere aanvoeren verwacht kunnen worden. De Oostelijke fabrieken hebben over het algemeen voldoende lijnzaad vóór het sluiten van de scheepvaart op de Meren kunnen aanvoeren.

Buitenlandsche granen in Nederland.

Van Tarwe valt weinig nieuws te vermelden. Ongetwijfeld komt de daling in Amerika onze Regeering goed te stade. Verschillende ladingen voedergranen werden dezer dagen aangekocht. De aanvoeren waren zeer onvoldoende en vooral voor lijnkoeken schijnt de toewijzing over de aangevraagde hoeveelheid zeer gering te worden voor de maand December. De aanvraag voor de afvalproducten der tarwemeelfabrieken, die zooda men weet, ook onder de distributiebureaux zijn gebracht, is zoo gering geweest, dat er een groote voorraad beschikbaar zou blijven.

In Lijnzaad werd tusschen de 9 en 10.000 tons verkocht tot den zeer hoogen prijs van f 740 voor verschepping per stoomboot en f 732 voor die per zeilschip. Deze prijzen

laten nog geen rekening op basis van de huidige lijnolieprijzen, ofschoon de markt over het algemeen stijgend is. De Regeering schijnt haar reëquisitieprijzen van f 48 op f 54 te willen verhoogen. Onderhandelingen hierover zijn nog gaande.

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires*)		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Lijnz. Dec.
4 Dec. 1916	162 1/2	87 3/8	51 3/8	***	***	***
29 Nov. 1916	173 1/2	90	55	14,70	10,00	22,50
4 Dec. 1915	116 3/8	66 1/2	43	9,30 ^{a)}	4,90	11,80 ^{a)}
4 Dec. 1914	117	63 1/2	48 1/4	9,65 ^{b)}	4,95	11,35 ^{b)}
20 Juli 1914	82 ^{c)}	56 3/8 ^{c)}	36 1/2 ^{c)}	9,40 ^{b)}	5,38 ^{a)}	13,70 ^{a)}

^{a)} per Dec. ^{b)} per Sept. ^{c)} per Jan.

*) De noteringen van Buenos Aires zijn van 25 November en 2 December.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	3 Dec.		27 Nov.		Soorten.	3 Dec.		27 Nov.	
	Tarwe	456 ¹⁾	456 ¹⁾	Haver 38 lb. white clipped		18,— ¹⁾	18,— ¹⁾		
Rogge No. 2 Western	nom.	nom.	Lijnkoeken, Nd. Amer. van La Plata-zaad	190 ¹⁾	190 ¹⁾				
Maïs La Plata	335 ¹⁾	335 ¹⁾	Lijnzaad La Plata	740,—	680,—				
Gerst 46 lb. feeding	335 ¹⁾	335 ¹⁾							

¹⁾ Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	26 Nov.—2 Dec. 1916	Sedert 1 Jan. '16	26 Nov.—2 Dec. 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe	18.566	1.462.634	—	25.938
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	14.651	822.080	—	—
Rogge	—	22.280	—	525
Boekweit	—	10.258	—	500
Maïs	18.594	474.694	3.040	184.373
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	14.128	103.068	—	—
Gerst	—	100.352	—	21.019
Haver	—	44.430	2.882	15.432
Lijnzaad	12.365	118.629	—	50.012
Lijnkoeken	—	142.705	—	8.407
Tarwemeel	—	26.552	—	—
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	1.260	—	—

METALEN.

IJZER EN STAAL.

Engeland. Met het oog op de toenemende vraag naar ijzer- en staalproducten, benodigd voor militaire- en scheepdoeleinden, werkt de geheele industrie met hoogdruk en in weerwil van verbeteringen en uitbreidingen blijft de productie ten achter bij de behoefte.

Men vermoedt, dat de stappen, welke door de Regeering gedaan zijn om den bouw van handelsschepen te bevorderen, toenemende bedrijvigheid zal veroorzaken op de Schotsche scheepstimmerwerven, die zich sedert langen tijd voornamelijk met werk van anderen aard bezig hielden.

Duitschland. De storing, veroorzaakt door het gebrek aan wagons, heeft zulk een grooten omvang genomen, dat de productie van verschillende fabrieken gereduceerd was, terwijl andere genoodzaakt waren, het werk voorloopig te staken.

Men verwacht, dat het tengevolge van de wet op de „Zivildienstplicht“ mogelijk zal zijn, voldoende werk af te leveren om gelijken tred te houden met de enorme vraag naar oorlogs- en scheepsmateriaal.

Er wordt half-officieel gemeld, dat het Gouvernement zijn toestemming zal geven tot een kleine verhooging der prijzen voor kolen en ijzererts.

De verhandelingen omtrent het vaststellen van een prijslijst voor ijzer- en staalproducten zijn nog niet tot een eindresultaat gekomen.

Amerika. Volgens berichten uit New-York blijkt, dat de groote Amerikaanse Spoorweg-Maatschappijen reeds

begonnen zijn met het plaatsen van hare orders voor stalen rails, te leveren in 1918, waarvoor prijzen zijn betaald, welke de noteeringen voor 1917 met \$ 10 per ton overtreffen.

De vraag naar wagons is ook zeer groot en men zegt, dat de prijzen 100 pCt. gestegen zijn.

De vraag van de zijde der scheepstimmerwerven is enorm en kan door de fabrieken niet bevredigd worden.

De prijzen voor Bessemer-ruw-ijzer zijn met \$ 3 per ton verhoogd, terwijl die voor Basis-ijzer ongeveer \$ 4 boven de jongste noteeringen zijn.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Civ., No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
1 Dec. 1916..	nom.	151.10/-	190.5/-	30.10/-	59.10/-
24 Nov. 1916..	nom.	144.10/-	190.10/-	30.10/-	58.-/-
3 Dec. 1915..	72/5	78.10/-	168.-/-	28.-/-	89.-/-
4 Dec. 1914..	51/7	56.7/6	149.15/-	19.2/6	26.17/6
20 Juli 1914..	51/4.	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

Scheepsruimte is nog steeds niet voldoende aanwezig om gelijken tred te kunnen houden met de behoeften der handelaars en de omvang der voorraden heeft dientengevolge weinig verandering ondergaan, terwijl ook de prijzen vrijwel onveranderd bleven. Alleen van harde stoomkolen zijn de onverkochte hoeveelheden tengevolge van levendige vraag sterk verminderd.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review“.)

Londen, 24 November 1916.

Petroleum. Markt blijft vast. Prijzen zijn onveranderd gebleven.

2e destillaat.....	1 s. 1 d.
Standard White	1 s. 1½ d.
Water White	1 s. 2½ d.

Smeeroliën. American red en cylinderolie zijn sedert ons laatste bericht onveranderd. American pale is echter £ 1 duurder geworden.

American pale	vanaf	£ 22
American red	„	£ 21
American filtered cyl...	„	£ 18
American dark cyl.....	„	£ 15

Benzine. Er is geen verandering in den toestand getreden. De vorige noteeringen zijn nog steeds van kracht.

No. 1	2 s. 10 d.
No. 2	2 s. 9 d.
No. 3	2 s. 8 d.

In Schotland en Ierland zijn alle merken 1 d. per gallon hooger.

Voor de verbruiksbelasting dienen alle prijzen met 6 d. per gallon te worden verhoogd.

Terpentijn. Markt levendig. Prijzen zijn hooger.

American loco	49 s. 4½ d.
December	49 s. 6 d.
Januari/April	50 s.
Mei/Augustus	49 s. 9 d.

Stookolie en vethoudende oliën. Geen officieele noteeringen.

Paraffine. De prijzen zijn nominaal:

Smeltpunt 140°	5¾ d. tot 6 d.
„ 130—132°	5 d.
„ 125—128°	4½ d.
„ 118—120°	4 d.

Liverpool, 23 November 1916.

Toestand is onveranderd.

Bakou, 23 November 1916.

De markt voor ruwe olie vast. Noteering 45 kopeken per poed.

New York, 23 November 1916.

Geraffineerd in kisten...	10,75 c. per gallon
Standard White in vaten..	8,35 c. „
Credit Balances.....	2,60 c. „
Pennsylvanian Crude ...	\$ 2,60 per vat.

Philadelphia, 23 November 1916.

Standard White staat 8,35 c. per gallon genoteerd.

Bucarest, 23 November 1916.

Geen verandering in den toestand. Ruwe Bustenari staat 76 francs per ton genoteerd.

KATOEN.

NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.

(Middling Uplands.)

	1 Dec. '16	24 Nov. '16	17 Nov. '16	1 Dec. '15	1 Dec. '14
New York	20,30 c	20,10 c	20,20 c	12,55 c	11,— c
Liverpool	12,21 d	12,13 d	11,91 d	7,45 d	4,35 d

Ontvangsten, in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16 tot 24 Nov. '16	Overeenkomstige perioden	
		1915—'16	1914—'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	2621	1859	1894
„ Atlant. Havens	1177	1120	864
Uitvoer naar Gr. Britannië	1121	671	581
„ „ t Vasteland.	947	940	492
„ „ Japan etc...	176	110	150

Voorraden in duizendtallen

	24 Nov. '16	24 Nov. '15	24 Nov. '14
Amerik. havens.....	1483	1429	1172
Binnenland.....	1229	1248	1040
New York	126	305	72
New Orleans	464	319	197
Liverpool	672	885	694

WOL.

Bradford. Het bericht dat de Regeering de geheele opbrengst van Nieuw-Zeeland onder hare contrôle zal brengen en waarschijnlijk ook een gedeelte der Australische heeft op de Engelsche markt een aanmerkelijke verontrusting te weeg gebracht. Onder deze omstandigheden durven de „top-makers" niet meer verkoopen en de enkele te Bradford verhandelde „spot lots" hebben fancy-prijzen opgebracht. De noteeringen zijn daarom eigenlijk nominaal.

La Plata. De prijsstijging op de La Plata-markten gaat steeds verder. Prima kwaliteit wol, geheel gezuiverd, wordt tot f 5,80 toe betaald en „crossbreds" noteeren van f 4,— tot f 5,— naar gelang van den graad van afwerking.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
1 December 1916	61/62	44	37	31	28
24 November 1916	60	42	35	30	27½
1 December 1915	40	33½	30½	27	23½

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per December.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java: fob.	Americ. Granu- lated fob.	
1 Dec. 1916....	f 22 17/32	47 1/2	—	—	5,64
24 Nov. 1916....	„ 22 29/32	47 1/2	26/-	31/-	6,27 a 6,40
1 Dec. 1915....	„ 20 15/16	40/6	20/3	24/3	5,02
1 Dec. 1914....	„ 13 9/32	31/-	—	—	3,95 a 4,01
21 Juli 1914....	„ 11 19/32	18/-	—	—	3,26

De Bietsuikermarkt verkeerde gedurende de afgelopen week weder in zeer kalme stemming en de noteeringen liepen ietwat terug. December-levering werd ten slotte tot f 22½ verhandeld.

Volgens berichten uit de bietsuikerlanden was het weer gunstig voor de opgestapelde bieten.

De uitzaai in het a.s. voorjaar zal in Duitschland waarschijnlijk eene inkrimping ondervinden, indien de voor de bietden te betalen maximumprijzen van regeeringswege niet verhoogd worden.

Nadat op Java nog eenige afdoeningen voor het volgende jaar tot de laatste prijzen aan Chineseesche koopers hadden plaats gehad, is de stemming der markt aanmerkelijk kalmer geworden. De daling in Amerika is hieraan niet vreemd. Waar intusschen reeds meer dan de helft van den geheelen Java-oogst 1917 door de fabrikanten tot hooge prijzen verkocht is, kunnen verkoopers den verderen loop der markt kalm aanzien.

In Amerika liep de notering voor Spot-Centrifugals verder terug tot 5,64 c.; Europa interesseert zich nu weder voor Cuba-suiker. Zoo werd onlangs Maart-afschep tot 17/3 f.o.b. naar Europa verkocht, een prijs ver beneden de tegenwoordige waarde op Java. De aanvoeren gedurende de week bedroegen 34.000 tons, de versmeltingen 37.000 tons en de voorraden in de Atlantische havens slechts 59.000 tons. De Cuba-statistiek is als volgt:

	1916	1915	1914	
Totale oogst	3.007.915	2.592.667	2.597.732	tons
„ uitvoersedert 1/12	2.846.524	2.409.405	2.476.981	„
„ voorraad 20/11 ..	71.000	79.599	57.000	„
V.S. Exp. Geraff. 1/1-8/11	632.742	343.211	100.086	„

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Ned. Oost-Indische onveranderd en de Santos-notering 1/2 c. hooger. Ziedaar alles wat te zeggen is. Redenen voldoende bekend.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
30 Nov. 1916	398.000	6525	2.723.000	6300	11 ²⁰ / ₃₂
24 „ 1916	408.000	6475	2.636.000	6300	11 ²¹ / ₃₂
30 Nov. 1915	520.000	5300	2.178.000	5800	12 ⁷ / ₃₂
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
30 Nov. 1916 ..	38.000	1.274.000	271.000	6.567.000
30 Nov. 1915 ..	62.000	1.895.000	293.000	7.283.000

VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine zonder zaken. Er wordt heden slechts aangeboden „Swift 2e kwaliteit”, December-aflading tot f 135,—, tot welken prijs er evenwel geen kooplust bestaat. Premier-Jus. Noord-Amerikaansche. Tweede kwaliteit wordt op December-aflading tot f 129 1/2 aangeboden.

Zuid-Amerikaansche. Ofschoon er geen verkoopen te rapporteeren zijn, luiden de vraagprijzen op December-aflading wederom belangrijk hooger, n.l.:

- „La Blanca No. I” f 115,—
- „L. P. C. S. No. I” „ 122,—
- „Montevideo Fomo” „ 117,—

Mutton-Jus. Zuid-Amerikaansche noteert op December-aflading f 100,—.

Neutrallard. Er is slechts ééne offerte (op aflading) aan de markt tot f 128,—.

Katoenzaadolie. Boterolie werd op aflading wederom tot f 84/85,— gedaan.

Geraffineerd Cocosvet. Notering onveranderd, f 81/80,— voor December-levering.

COPRA.

De markt was in het begin der week weder zeer vast gestemd en werd Java f. m. s. tot f 47 1/8 gedaan. Molukken telquel f 45 5/8.

Koopers trokken zich later terug en was ten slotte voor Java f. m. s. niet meer dan f 45,— te maken.

Ceylon cif. Londen £ 41.5.— en cif. Marseille £ 43.15.—.

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.		} N. O. T.-condities.
2 December 1916....	f 45	
25 November 1916....	„ 46 3/4	
2 December 1915....	„ 36	
2 December 1914....	„ 40 3/4	
20-25 Juli 1914....	„ 28 3/4	

VERKEERSWEZEN.

BEVRACHTINGEN.

2 Dec. 1916. Vrachten bleven in de afgelopen week stijgende.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
27 N./2 Dec. 1916	—	—	f 14,—	22/-	—	120/-
20/25 Nov. 1916	—	—	f 12,—	16/-	f 75,—	110/-
29 N./4 Dec. 1915	—	—	f 7,50	13/-	„ 51,—	100/-
30 N./5 Dec. 1914	—	—	7/-	4/9	50/-	31/9
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
27 Nov./2 Dec. 1916 ..	—	—	—	—
20/25 November 1916 ..	—	—	—	500/- ¹⁾
29 Nov./4 Dec. 1915 ..	—	—	—	—
30 Nov./5 Dec. 1914 ..	—	—	—	—
Juli 1914 ..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Griekenland Middlesbro'	Pots Middlesbro'
27 Nov./2 Dec. 1916 ..	18/6	19/6	—	—
20/25 November 1916 ..	18/6	19/6	—	—
29 Nov./4 Dec. 1915 ..	18/10 1/2	18/6	—	—
30 Nov./5 Dec. 1914 ..	7/9	8/-	—	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 1/2	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
27 N./2 D. 1916	34/-	59/6	80/-	53/9	f 7,50	—
20/25 Nov. 1916	34/-	59/6	74/-	42/6	„ 7,—	—
29 N./4 D. 1915	fr 41,50	53/6	53/4	39/-	„ 6,—	—
30 N./5 D. 1914	„ 13,25	16/1	19/10	16/9	—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Burmah West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
27 Nov./2 Dec. 1916 ..	200/-	215/-	—	—
20/25 November 1916 ..	185/-	205/-	—	—
29 Nov./4 Dec. 1915 ..	79/4 1/2	111/-	—	75/6 ¹⁾
30 Nov./5 Dec. 1914 ..	21/-	32/-	40/-	27/- ¹⁾
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar. Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt. Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

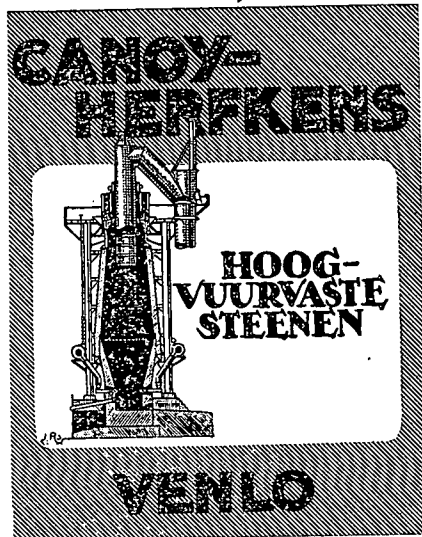
ADVERTENTIËN

GEBR. VAN UDEN
 ROTTERDAM - AMSTERDAM - ZAANDAM

Reeders en Cargadoors
 Bevrachtingsagenten - Expeditieus
 KOOP en VERKOOP VAN SCHEPEN
 Telegram-Adres: „VANUDEN”

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e.a. verzekeringen
van elken aard.

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ - MAASSLUIS

OPGERICHT 1887

Contracteeren voor het lichten en bergen van gezonken schepen
en ladingen, op de rivieren en buitengaats.

Belasten zich met het instellen van duikeronderzoek; het opruimen
van wrakken enz. door middel van springstoffen; het uitvoeren
van pompwerken, waaronder het zuigen van erts en granen.

INCASSO-BANK AMSTERDAM ROTTERDAM ALMELO

LEUVEHAVEN 103

Volgestort Kapitaal f 8.000.000,— Reserve f 1.341.000,—

DEPOSITO'S

INCASSEERINGEN OP BINNEN- EN BUITENLAND
AAN- EN VERKOOP VAN VREEMDE VALUTA'S

EFFECTEN EN COUPONS

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING
SAFE-DEPOSIT

GRONINGER BANK VEREENIGING SCHORTINGHUIS & STIKKER

Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,
Sappemeer, Groningen, Delfzijl en
Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Gestort Kapitaal f 2.000.000,— Reserves f 181.970,16

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-
en buitenland

Hollandsehe Bank voor Zuid-Amerika

AMSTERDAM

(Banco Holandés de
la América del Sud)

BUENOS-AIRES

GESTORT KAPITAAL f 8.000.000,—

AAN- EN VERKOOP VAN WISSELS OP ARGENTINIË
VERZILVERING VAN PESO-COUPONS EN ARG. B.B.
TELEGRAFISCHE UITBETALINGEN. — REMBOURS-CREDIETEN
INLICHTINGEN VOOR IM- EN EXPORT

INDIA JUTE CY

Adm. Délégué: JULES DANEELS

Eecloo - IJzendijke
België Holland

ROTTERDAM
BIERHAVEN 37

Agent voor Nederland:

M. WINS
ROTTERDAM

Nijgh & Van Ditmar's
Uitgevers-Maatschappij

Wijnhaven 111-113 — Rotterdam
Telefoon 7841-7842-7843

Belast zich met 't verzorgen van uit-
gaven en tijdschriften op elk gebied

Nederlandsch-Transatlantische Hypotheekbank

TE AMSTERDAM

Maatschappelijk Kapitaal f 2.500.000,—, waarvan f 1.500.000,— geplaatst en volgestort

COMMISSARISSEN:

- *Mr. Dr. C. F. SCHOCH, Hoofd-Directeur der Surinaamsche Bank, te Amsterdam, *Voorzitter*.
 *Mr. K. P. VAN DER MANDELE, Directeur der Rotterdamsche Bankvereniging, te Rotterdam, *Onder-Voorzitter*.
 *ED. JONAS, Lid der Firma JONAS & KRUSEMAN, te Amsterdam, *Secretaris*.
 J. F. DE BEAUFORT, Lid der Firma VAN EGHEN & Co., te Amsterdam.
 Mr. P. DROOGLEEVER FORTUIJN, Wethouder van Financiën en Directeur der Stedelijke Hypotheekbank, te 's-Gravenhage.
 Mr. G. W. Baron VAN DER FELTZ, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, te Assen.
 Jhr. Mr. L. E. M. VON FISENNE, Lid van Gedeputeerde Staten der Provincie Zuid-Holland, te 's-Gravenhage.
 A. C. MEES, Directeur der Internationale Crediet- en Handelsvereniging „Rotterdam”, te Rotterdam.
 Mr. A. R. ZIMMERMAN, Burgemeester van Rotterdam, te Rotterdam.

* Leden van den Raad van Toezicht.

DIRECTIE:

J. MEES G.HZN., te Amsterdam en L. DROOGLEEVER FORTUYN Czn., te Winnipeg.

Uitgifte van f 1.000.000,— 5 pCt. Pandbrieven

in stukken van f 1000,—, f 500,— en f 100,—

tot den koers van 95½ pCt.

De ondergeteekenden berichten, dat de INSCHRIJVING op deze Pandbrieven zal zijn opengesteld te hunnen kantoren en ten kantore der Hypotheekbank, op:

VRIJDAG 8 DECEMBER 1916

van 's morgens 9 tot 's namiddags 4 uur

Volstorting moet geschieden op 2 Januari 1917 ten kantore van inschrijving tegen overgave der stukken. Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn bij hen verkrijgbaar en tevens ten kantore der Hypotheekbank

JONAS & KRUSEMAN, Amsterdam.

SCHILL & CAPADOSE, 's-Gravenhage.

ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING, Rotterdam.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

VAN DER KUY & VAN DER REE'S MACHINEFABRIEK EN SCHEEPSWERF

GEVESTIGD TE ROTTERDAM

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 2.000.000,—

verdeeld in 2000 Gewone Aandeelen à f 500,— en 2000 6 pCt. Cumulatief Preferente Aandeelen à f 500,—, waarvan geplaatst 600 Gewone Aandeelen.

UITGIFTE VAN

400 Gewone Aandeelen à f 500,—

tot den koers van 120 pCt. en

1000 6 pCt. Cumulatief Preferente Aandeelen à f 500,—

tot den koers van 100 pCt.

De ondergeteekenden berichten, dat de Inschrijving op bovengenoemde Gewone Aandeelen met recht van voorkeur, volgens in het prospectus dd. 1 December vervatte voorwaarden, benevens de vrije Inschrijving op de 6 pCt. Cumulatief Preferente Aandeelen te hunne kantoren zal zijn opengesteld op

VRIJDAG 8 DECEMBER a.s.,

tot des namiddags 4 uur,

alwaar Prospectussen en Inschrijvingsbiljetten verkrijgbaar zijn.

MARX & Co's BANK { Rotterdam.
's-Gravenhage.
KERKHOVEN & Co., Amsterdam.